

IRARI JOGVÉDELLEM

SZERKESZTI: DR. LÁNCZI JENŐ

TÁRSSZERKESZTŐ: DR. KADOSA MARCEL

A biztosítás monopóliuma.

– Írta: Dr. Kadosa Marcel. –

Valóban Kolumbusz tojását találta meg az olasz kormány, amikor a biztosítási üzlet állami monopóliummá tételének eszméjével törvényjavaslat alakjában előállott. Ennek a tervnek a megvalósítása oly egyszerű, oly természetes és hasznossága oly kézenfekvő, hogy szinte csodálkozni kell rajta, ha csak most történt ez iránti kezdeményezés. Mert semmi kétség nem férhet hozzá, hogy Olaszországban csak a kezdeményező lesz ezen a téren, nem pedig egyedülálló. Sőt egészen bizonyos, hogy az összes államok a legrövidebb idő alatt köveini fogják Itália példáját.

A biztosítási üzlet tudvalevőleg minden rizikótól mentes, tisztán a statisztika folyton megisméltető adataira és a matematikai szabályszerűségekre alapított vállalkozás. Az üzlet kezelése holmi üzleti leleményességet egyáltalában nem involvál és tisztára bürokratikus Valósággal ideális üzlet az állam részére és viszont az állam a maga tökéletes biztonságával ideális módon alkalmas is arra, hogy a biztosítás viselője legyen. Ami üzleti leleményesség és áldozatkészség a biztosítótársaságok üzletének igazgatásában kellett, azt nem maga a vállalkozás természete tette szükségessé, hanem a verseny, amely az üzleteknek a konkurrens vállalatoktól való elkaparításában folyton újabb, meg újabb trükkök és fogások kieszelésére készítette a vállalatokat. Abban a pillanatban azonban, amikor monopóliummá vált a biztosítás: vége van a versenynek és vége mindannak a sok megengedett és erkölcsileg meg sem engedett fogásnak, furfangnak és erőszakoskodásnak, amely a biztosítási üzletek szerzésében megnyilvánult. Hogy a biztosítási monopólium egyszersmind hatalmas lépés az egészséges államszocializmus felé is: az is kétségtelen. Életbiztosítás, aggkorbiztosítás, munkásbiztosítás stb., hiszen mindezek csak fokozati különbségek és egészen közel fekvő annak a lehetőségére, igen szegényes fantáziával is utolérhető: amikor az életbiztosítás éppen az állami monopólium révén annyira általános lesz, hogy minden zökkenés nélkül megvalósítható legyen a megélésre és halálesetre szóló kötelező biztosítás ideája, ami már a másik vége annak a haladásnak, amely az öregek és betegek kötelező elpusztításánál kezdődött.

Az állam fiskális szempontjából pedig döntő jelentőségű lesz a biztosítási monopólium. E ponton azonban az aggodalom szava is felhangzik és pedig nagyon is hangos szóval. Amíg ugyanis az állam egyoldalúan szolgálja bizonyos osztályok érdekeit, legyen bár a dédelgetett osztály egyik helyütt az agráriusoké, másutt másoké: addig mindég nagy veszedelem rejlik azokban a hatalmas tőkékben, amelyek a biztosítás monopóliuma folytán az állam kezelése és rendelkezése alá kerülnek és addig mindég félni lehet, hogy e rengeteg tőkeerő csak azoknak az erősítésére fog szol-

gálni, akik már anélkül is erősebbek, semmint az a társadalmi egyensúly szempontjából kívánatos volna. Valóban az egész kultúr világ izgatott kíváncsisággal várja: az úttörő Itália miképpen fogja megvalósítani a grandiózus ideát. A létérdekekben megtámasztott biztosítótársaságok – nagyon is érthető és méltányolható – erőfeszítéssel küzdenek ellene és mindent elkövetnek érdekeik védelmében. Az olasz kormány azonban egyelőre szilárdan áll az elhatározása mellett, amelyből – legalább a lényegben – talp alattnyit se enged. Megkönnyítette a saját helyzetét avval a pompásan kieszelt haditervvel, hogy még csak hírét se hallatta előre a szándékának. Egyszerre állott elő vele olyannyira befejezett tényként, mint amilyen befejezett tény már egy a parlamentnek beterjesztett törvényjavaslat csak lehet. Mire a biztosítótársaságok felocsúdtak meglepetésükből: az egész közvélemény egyhangú tapssal tüntetett már a javaslat mellett úgy, hogy szinte meg volt bénítva minden ellenagitáció. Az ellenagitáció csak azután kezdődött. A monopólium elvi ellensége Leroy-Beaulieu is fölemelte szavát a szorongatott biztosítótársaságok érdekében és kimutatta az állami biztosítás nehézségeit és rámutatott arra, hogy az államnak kevés jövedelme lehet ebből a monopóliumból, oly kevés, hogy nem érdemes vele foglalkozni.

A nagynevű francia nemzetgazdász érvei azonban rendkívül sokkal gyöngébbek, semhogy megtámaszthatnák a Giolitti kormányt elhatározásában.

Az őszi ülészakban már részleteiben is tárgyalás alá kerül a javaslat, amelynek sorsát a szociálpolitikusok annál élénkebb érdeklődéssel kísérik, mert hiszen a monopólium jövedelmének 90 százaléka a törvényt szerinti munkásbiztosítási célokra lesz fordítandó.

Az állami hivatal 1907-1908. évi jelentése.

A képviselőház munkásügyi bizottsága e hó 13-án tartott ülésében tárgyalta a m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal 1907-1908. évről szóló jelentését. Már az ülés lefolyásának külsőségei is tanúságot tesznek arról az élénk érdeklődésről, amelylyel politikusaink a legújabb időben a munkásbiztosítás felé fordulnak: a bizottság ülése a késő éjjeli órákig tartott.

Sajnos, a szűkszavú hivatalos jelentések nem nyújtanak teljes tájékozást az elhangzott felszólalásokról, azt azonban már a nyilvánosságra került részletekből is örömmel állapíthatjuk meg, hogy a jelentés igen alapos és szakszerű bizottsági tárgyalás után fog a képviselőház plénuma elé kerülni. A munkásbiztosítás minden aktuális kérdése: autonómia, centralizáció, tisztviselőkérdés, pénztárak önkormányzatának felüggesztése stb. sorra kerültek a bizottság tárgyalásában, amelynek ez az ülése Mentsik dr. úrnak, a Hivatal másodelnökének azzal a kijelentésével záródott,

hogy ő – ha a sajtóban megjelent közlések igazat mondanak, – mindig nagy súlyt helyezett az országos pénztár és az állami hivatal harmonikus együttműködésének előmozdítására és hogy ezirányú buzgalma a jövőben sem fog lankadni.

Nem rekriminálunk. A másodelnök urnák ezt a dicséretreméltó ígérését a munkásbiztosítás minden barátja a jövőre nézve csak igaz örömmel üdvözölheti, jól tudva azt, hogy Magyarország szociális biztosításának fölvirágzása, a mai szervezet mellett, első sorban a két vezető szervnek kölcsönösen megértő és csupán az ügy előmozdítását célzó együttműködésében gyökerezik.

Maga a jelentés bizony még igen kevés jelét adja ennek a harmóniának. Összesen talán két helyen emlékezik az országos pénztárról: egyszer, amidőn megállapítja, hogy van; másodszor meg, hogy ennél fogva adminisztratív költségei is vannak. Tán csak nem kell figyelmeztetnünk az állami hivatalt az 1907. XIX. t.-c. 98. §-ára, amely azt mondja, hogy *az e törvény szerint betegség és baleset esetére való biztosítást az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztár teljesíti?*

Ha a hivatal eltekintett is ez alkalommal attól, hogy a balesetbiztosítás másfél esztendejének eredményeiről is beszámoljon, mégsem lett volna szabad abba az alaposnak látszó gyanúba esnie, hogy az országos pénztárnak a jelentés ideje alatt – a betegsegélyezés terén is – kifejtett működését szándékosan agyonhallgatja. Annál egyoldalúbbnak látszik a jelentés ezen magatartása, mert a hivatal maga is számos helyen elismeri, hogy már az alatt az aránylag nagyon rövid idő alatt is, amióta a munkásbiztosítás vezetését az országos pénztár kezébe adta a törvény, minden téren a haladás biztos jeleivel találkozunk. A *taglétszám* jelentékenyen emelkedett, és pedig, mint a hivatal mondja, leginkább azért, mert az új szervezetben a pénztárak sokkal szigorúbban ellenőrizték a bejelentéseket. A *keresetképtelen betegek száma* az 1906. évi 30-ról 1903-ban már 40-re emelkedett, 100 biztosított tag után számítva. És ennek oka – ismét a jelentés szerint – nem az egészségügyi viszonyok rosszabbodásában, hanem egyedül abban a körülményben keresendő, hogy az új törvény alatt, vagyis a két biztosítási ágazat egyesített és centralizált szervezetében, a pénztárak adminisztrációja és segélyszolgáltató képessége fokozott mértékben javult. Míg ugyanis „korábban számos pénztár még a törvényben előírt minimális segélyeket sem szolgáltatta, megfelelő anyagi erők hiányában nem adott táppénzt, nem nyújtott kórházi ápolást az arra teljes mértékben rászoruló és jogos igényekkel bíró tagoknak sem, addig „bátran mondhatjuk, hogy 1908-ban már nem volt pénztár, mely a tagoknak a törvényben biztosított jogos igényei kielégítésére – kisebb nehézségektől eltekintve – ne lett volna képes s például ne fizetett volna táppénzt a keresetképtelen tagoknak.

Ez mind tisztán igaz. Aki azonban csupán a hivatal jelentését olvassa, annak ugyancsak talányos a kérdés: hogyan volt lehetséges minden egyes pénztárnál az összes jogos igényeket kielégíteni, holott 1908-ban is nem egy pénztár kezelési hiánnyal, maga a budapesti kerületi pénztár több mint félmillió korona deficittel zárta számadásait. Siessünk a hivatal segítségére a talány megoldásában: *az az ördögös, „forró légkörű” országos pénztár tudta ezt a csudát!* Az országos pénztárban centralizált erők, vagy más szóval, – ha úgy tetszik, – a biztosítási kockázatnak az egyes pénztárakon túl – az országos pénztár közvetítésével – az egész országra kiterjesztett megosztása révén „volt csupán lehetséges az, hogy minden egyes pénztár, a hivatal által ismételtelen kiemelt fejlődés mellett is, már 1908-ban képes volt törvényes feladatait teljesíteni.

Pedig ezek a feladatok is szinte óriási módon megnövekedtek. Míg az egy-egy tagra eső segélyezési kiadások Magyarországon 1906-ig bezárólag 11-13.5 korona körül mozogtak, addig 1908-ban már átlag 19.7 koronát fizetett ki az országos pénztár. Az osztrák pénztárak segélyezési kiadásai a legutolsó 3 évben 17.4-19 koronára rúgtak, s így az országos pénztár már működésének első esztendejében is többet nyújtott tagjainak, mint az ausztriai munkásbiztosítás, nem is szólva arról, hogy törvényünk ezenkívül még a családtagok segélyigényét is megállapítja. Csak mellesleg jegyezzük meg ez alkalommal, hogy 1909-ben a betegsegélyben részesült családtagok száma 735.000 volt.

Csupán a legjellemzőbb számokat ragadtuk ki a jelentésből, mert egyéb adatai – az 1908. évről szólóan – nagyrészt már elveszítették aktualitásukat, hiszen az országos pénztár az 1909. évről szóló adatokat is már majdnem egy esztendővel ezelőtt közrebocsátotta. Nem háríthatjuk el azonban magunktól azt a kötelességet, hogy a jelentésnek a *kezelési költségekről*, a *pénztári adminisztrációról* és a *tisztviselők alkalmazásáról* tett főlényes kijelentéseire egyik jövő számunkban vissza ne térjünk.

X.

SZEMLE.

Szociálpolitika.

A budapesti kamara a munkáslakásokért.

Tudvalevőleg az 1908. évi XXIX. t.-c. alapján megindult Kispesten annak a 10.000 munkáslakóháznak építése, amely hivatva lett volna első sorban az állami üzemek, másodsorban pedig a magánüzemek szakmunkásainak jó és olcsó lakásalkalmatosságot nyújtani. A magánüzemek munkásai számára a kormány mintegy 2000 lakást szánt, amelyekre a jelentkezések részben a pénzügyminisztériumban, részben a budapesti ker. és iparkamaránál történtek. A budapesti kamara, amely az egész munkáslakásépítési mozgalomnak tulajdonképeni megindítója volt (V. ö. Ferencci J.: A munkáslakáskérdés Magyarországon 1905), most a jelentkezésekkel kapcsolatban, az érdekeltég körében felmerült kívánságoknak megfelelően előterjesztést tett a kormánynál az irányban, hogy a főváros azon ipari részeiben, amelyek Kispesttől távol esnek (Újpest, Óbuda, Lágymányos stb.) szintén építsenek munkáslakásokat, s hogy az 1908. XXIX. t.-c. által kontemplált 10.000 lakás mindenestre építtessék meg. Indokolt előterjesztést tett még a kamara a közlekedési viszonyok (olcsó munkásjegyek, olcsó átszálló forgalom, a kocsipark szaporítása stb.) javítását, valamint az iskolakérdés gyors megoldását illetőleg.

K. D.

A leggondosabb iparfelügyelet. A bázei nemzetközi munkásügyi hivatal összehasonlító kimutatást tett közzé azokról az intézkedésekről, amelyekét különféle európai, államok a munkásvédelem tekintetében foganatosítottak. E kimutatás, szerint a munkásvédelem pálmája Németországot illeti, ahol. 543 hivatalnok van az iparfelügyeletben foglalkoztatva, míg Angliában csak 200, Franciaországban 139, Ausztriában 107 és Magyarországon 42. Németországban tehát több, mint a felsorolt 4 nagy országban együttvéve. A kimutatásból kiderül az is, hogy az iparfelügyelet hatásköre is összehasonlíthatatlanul nagyobb Németországban, mint bárhol egyebütt és így e részben van

némi alapja a magyar iparfelügyelők ama védekezésének, amelyet folyton hangoztatnak az ellenük felzúduló panaszokkal szemben, hogy nekik alig van valami hatáskörük és intézkedési joguk, amely hivatásuk teljesítését eredményessé tehetné.

Erkölcstelen statisztika. A drezdai egészségügyi kiállításon egy grafikont mutattak be, amelyen fel van tüntetve a törvénytelen születések eloszlása Európa huszonöt nagy városában 1899-től 1907-ig terjedő időközben. E kimutatás szerint 100 törvénytelen gyermekből évenként az egyes városokra a következő átlag esik: Hága 4.2, Rotterdam 4.5, Amsterdam 4.9, Düsseldorf 7.2, Edinburg 7.6, Milano 8.4, Köln 11.8, Madrid 13.5, Antwerpen 13.8, Kristiania 14.0, Rerun 15.9, Bruxelles 16.6, Marseille 17.0, Róma 17.7, Leipzig 18.9, Lyon 22.5, Pétervár 22.8. Kopenhága 24.3, Moszkva 25.0, München 26.3, Párizs 26.5, Eudapest 27.4, Stockholm 31.4, Bécs 31.7, Prága 43.8. Mint láthatjuk, monarchiánk vezérszerepet visz a törvénytelen születések számában és valljuk meg, egyszersmint a törvénytelen születésük negligálásában, sőt minden téren való hátrányos helyzetbe hozásukban. Drezda városa szemérmességéből kimaradt a kimutatásból. Rossz nyelvek szerint ez a szemérmesség nagyon is jól meg van okadatulva, mert különben Drezda kénytelen lett volna kimutatni, hogy a legelső helyen áll a törvénytelen születések terén.

A német munkástitkárságok. Azon intézmények között, melyeket a német munkásság érdekei megóvására létesített, a német *μημηΜδΗιΜτΒάοοΤι* elsőrangú fontossággal bírnak. Ezek népszerű jogi tanácsadó, bizonyos tekintetben jogvédő irodák, melyeket a szervezett munkások tartanak fenn; mindössze csupán két titkárság (Koburg, Rant) kap csekély állami, illetőleg községi szubvenciót. Az elmúlt évben 112 munkástitkárság működött Németországban. Ezeknek az élén munkások állanak, akik, különösen a szociálpolitikai törvényekben nagy jártassággal bírnak. Évi fizetésük 1500-2500 márka között ingadozik. A legtöbb munkástitkárság kivétel nélkül mindenkinek a rendelkezésére áll, csupán egy néhány van olyan, amely megköveteli, hogy a frekventáns politikai vagy szakmai szervezetnek legyen a tagja. Az elmúlt évben 579.085 esetben fordultak a munkástitkárságokhoz. A nyújtott fölvilágosítás, illetőleg jogi segély a következő szakok szerint oszlott meg: munkásbiztosítás 182.880, szolgálati szerződés 84.0J16, polgári jog 181.614, községi és állami ügyek 90.610, büntetőjog 39.177, gyűlési kezesi jog 1969, munkásmozgalom 6904, magánbiztosítás 7609, iparügyek 4574, különféle 11.544. Eadványt 141.083-at készítettek a titkárságok, a személyes képviseltetések száma, melyeket a titkárságok láttak el, 5380-ra rúgott. A szervezett munkásság 519.676 márkát fordított a titkárságok fõntartására, míg az állam és a község mindössze 3500 márka szubvenciót nyújtanak nekik; a titkárságok kiadásai 462.148 márkára rúgtak.

Ép tíz éve, hogy e titkárságok működéséről statisztikai felvételek készülnek. 1901-ben még csak 29 munkástitkárság létezett. A lefolyt tíz évben 3,469.892 egyén fordult a titkársághoz, ezeknek azonban csupán 87 százaléka volt munkás, a többi kispolgár, hivatalnok stb. volt, frekventánsok részére 888.697 írásbeli beadványt készített a titkárság. A németbirodalom területén a következőképp oszlanak meg a munkástitkárságok: Poroszország 64, Bajorország 12, Szászország 7, Württemberg 2, Raden 5, Hessen 4, Mecklenburg 1, Oldenburg 1, Rraunschweig 1, Anhalt 2, Thüringia 6, Hamburg 1, Bréma 3, Lübeck 1, Elzász-Lotharingia 2.

Szociális kiállítás Bernben. Az 1914-ben Bernben megtartandó országos kiállítás egy különálló szociális kiállítással lesz kapcsolatos. Be fogják mutatni Sveic népességét foglalkozás, nem, kor, stb. szerint, életviszonyaikat, munkaviszonyaikat (munkabéri munkaidő, munkahely, ipari betegségek, foglalkozási halandóság, balesetveszély, tarifaszereződések stb.), valamint a munkásság részéről sorsának javítása érdekében tett rendszabályokat (streikok, kizárások, szakszervezetek és ezek segélyintézményei stb.)

Német munkáslakások. Az ötödik németországi szakszervezeti kongresszus egy bizottsági tagot küldött ki, amelynek föladatává tétetett, hogy a munkástelepek viszonyainak alaposabb megismerése céljából statisztikai adatokat gyűjtsön. A bizottság 1907-ben kezdte meg működését, amelyről most számol be W. Jausson: *Die Zustände im deutschen Fabrikswohnungswesen* című művében. A megvizsgált lakások száma:

3033, ezek közül:

1 szobás volt 119, vagyis az összes lakások 3.92%-a
2 szobás volt 1212, vagyis az összes lakások 41.61%-a
3 szobás volt 1450, vagyis az összes lakások 47.81 %-a
3 szobásnál

nagyobb volt 202, vagyis az összes lakások 6.66%-a
Ezek a számok igaz jelentőséget és érdekességet főleg akkor nyernek, ha a budapesti számok mellé állítjuk őket. A múlt nyár folyamán a budapesti kerületi pártszervezetek által kibocsájtott és beszédett több ezer statisztikai ív ugyan most van feldolgozás alatt, de az egészen kétségtelen, hogy a budapesti munkások által lakott lakások 90%-a egyszobás, és a háromszobás munkáslakás, amely Németországban a munkáslakások felét teszi, Budapesten majdnem teljesen ismeretlen. A Jausson által közölt adatokból az is megállapítható, hogy a német munkások a 2-3 szobás lakásokban sem tartanak albérlőket.

Népház és községi nyilvános könyvtár
építése iránt tett előterjesztést a székesfővárosi tanács a közgyűlésnek, amely a javaslatot magáévá tette. A Népház feladata legáltalánosabban az lesz, hogy a fokváros népművelő tevékenységét tovább vigye az iskolából az életbe, a felnőtt ember önművelését elősegítő tanításba. Az a cél, hogy a felnőttek továbbképzésének mintegy nagy laboratóriuma legyen a népházban, ahol a népműveléssel foglalkozóktól (egyletek, társulatok stb. a népház társadalmilag lesz szervezve!) az értelmi képzettséget és a mindenfajta gyakorlati ügyességeket lehessen elsajátítani. E mellett az új intézmény az egészséges szórakozás és a társadalmi műveltség érintkezés tüzhelyévé, valóságos népotthonná lenni is hivatott, ahol előadó- és hangversenyerem, több más tanterem, olvasószobák, tanműhelyek, laboratóriumok, kiállítási, egyleti helyiségek, nyilvános étkező, társalgó stb. kapnának kellő helyet.

Az intézmény másik főrésze az új könyvtár, a mai Fővárosi Könyvtár tovább fejlesztésére volna. A Fővárosi Könyvtárt eredetileg statisztikai és közgazdasági könyvtárnak határozta meg a szabályrendelet. De egyrészt a városi közigazgatásnak terjeszkedése, másrészt a rohamosan növekedő könyvtárközönségnek igényei – 1905-ben 736 olvasó fordult meg a könyvtárban, 1910-ben már 20.000, egy nagy állam- és társadalomtudományi könyvtárt fejlesztettek ki belőle. Mint ilyen azonban mai keretei között már alig tarthatja magát.

Végre is dr. Szabó Ervin főkönyvtáros kapott megbízást egy Emlékirat elkészítésére. Ez az emlékirat megállapítja, hogy Budapest könyvtárai a tudomá-

nyos kutatók szükségletét alig, a laikus nagyközönséget pedig éppen nem elégítik ki, hogy Bécsben is, amely példa pedig messze mögötte áll az amerikai-angol mintaképeknek, 10-12-szer annyit olvasnak, mint nálunk. A könyvtárak az egyéb közoktatásnak szerves kiegészítői és az összes kultúrállamokban a községi közoktatásügyi politika tárgyát képezik. Az emlékirat az úgynevezett egységes könyvtár típusát ajánlja, amely sem a régi tudományos könyvtárral, sem a régi népkönyvtárral nem azonos, hanem egyben modern tudományos, tudományt népszerűsítő és szórakoztató könyvtár, amely az egész művelt és művelődni kívánó nagyközönség igényeit tartja szem előtt. A könyvtár adminisztrációs költségtöbblete évenként 75.000 korona volna. Ezt az emlékiratot egy szakértekezlet elé terjesztették, mely azt nagy lelkesedéssel helyezte.

A főkönyvtáros javaslatára egy eszmei pályázatot tűztek ki a Tisza Kálmán-tér déli sarkán építendő, mintegy 70.000 m³ nagyságú kultúrház terveire. A pályázat eredményéhez képest az építési stb. költségek 2 millió koronát fognak kitenni; az alapítványi kamatokból 1913. végéig 1.200.000 korona fog rendelkezésre állni, az ezen felül mutatkozó 800.000 koronát a fővárosi kölcsönalapból előlegezik kamatmentesen és 1914-től számított évi 80.000 koronás törlesztésre. A törlesztés befejezése után az évi 80.000 koronát a közművelődési intézet kerületi fiókjainak építésére kell fordítani.

Ínségmunka. A német városok legújabbban megjelent statisztikai évkönyvében, amely az összes, 50.000-nél nagyobb lakosságú német város adatait dolgozza fel, szomorú eredményt mutatnak fel a nálunk is dívó ínségmunka adatai. Kiderül, hogy az úgynevezett ínségmunka a benne résztvevők gyakorlatlansága, testi gyöngesége és egyéb fogyatkozása miatt majdnem még egyszer annyiba került, mint amennyiért azokat a munkákat normális körülmények között elvégeztetni lehetett volna. Ez az eredmény élénk megbeszélés tárgyát képezi Németországban és újabb lökést adott a munkanélküliség elleni biztosítás valamely formában való megvalósításának. Sajnos, azonban ennek a biztosításnak a kérdése ezidőszert még mindég megvan rekedve a genti és schönebergi rendszerek végtelenül fogyatékos és kezdetleges pontjánál és alig is van rá kilátás, hogy hamarosan tovább fejlődhessék. A társadalom ezidőszert még majdnem tehetetlenül áll a munkanélküliséggel szemben. Ami kicsi történik a szakegyletekben és a genti rendszert kultiváló helyeken az ellen a szociális nyavalya ellen: az csak addig jöhet számításba és csak addig is valósítható meg, amíg a munkanélküliség csak sporadikus jelenség és amíg a munkanélküliek elenyésző kisebbségben vannak a munkában levőkkel szemben. Mihelyt egy kicsikét komolyabbá válik a munkanélküliség jelensége: egy szempillantás alatt kimerül az az erőforrás, mely az említett rendszerekben vele szemben rendelkezésre áll a társadalomnak.

What women have actually done where they vote. Mit valósítottak meg a nők ott, ahol szavazati joguk van. Erről a kérdéstről könyvet irt egy amerikai író, Richard Barry és könyvét new-york-i nősavazattelenes asszonyok szövetsége adta ki. Barry az Uniónak azokat az országait teszi vizsgálat tárgyává, ahol a női szavazati jog gyakorlatban van. Ezek Wyoming (1869 óta), Kolorado (1894), Utah (1895) és Idaho (1896). A szerző minden tekintetben siralmas eredményeket konstatál és kimutatja, hogy ezek az országok úgy erkölcs, mint nevelés, mint gyermek- és nővédelem szempontjából messze mögötte maradnak a „férfiállamok”-nak. Különösen elriasztó példákat hoz fel a nősavazók politikai erkölcsstelenségének bizonyí-

tására. Vesztegetések egész nyilvánosan mennek végbe. Denverben afölött szavaztak, hogy eltiltassék-e az alkohol. És a korcsmárosok által összeadott pénzek oly kitűnő eredménnyel működtek a szavazati joggal bíró asszonyok között, hogy a végén irtózatos többséggel győzött az alkohol. Nincs módunkban felülvizsgálni Barry adatait és így azokat a szerző felelősségére ismertetjük olvasóinkkal. Annyi bizonyos, hogy ha igazak ezek az adatok, úgy a női választójog amerikai pionírjai éppenséggel nem alkalmasak a női választójog híveinek a gyarapítására.

Az élettartam emelkedése legékeesebben beszél Németország hatalmas szociális fellendüléséről. A Reichs-Arbeitsblatt kimutatása szerint a hetvenes években még 35.5 év volt a férfiak átlagos életkora Németországban, a kilencvenes években pedig 40.5. Az asszonyoké 35.4, illetőleg 43.9. Mindazonáltal még vissza van Németország igen sok európai állam mögött. Svédország férfilekosságának átlagos élettartama teljes 10 évvel nagyobb a németországiénál. Németország mögött van azonban Itália és természetesen Ausztria meg Magyarország, a gyermekhalandóságnak e „klasszikus” hazája.

A munkanélküliség leküzdésére alakult nemzetközi egyesülés titkársága (Dr Lazard, Paris, Rue de Babylone 34) most adta ki három kötetben a múlt év szeptember havában tartott kongresszus iratait. Az első kötet (195 oldal) az előkészítő iratokat, az ülésekről szóló tudósításokat tartalmazza, melyek a munkanélküliség elleni biztosítás körül forogtak, továbbá rövid kivonatban a beérkezett véleményeket, emlékiratokat stb. A második és harmadik kötet – egyenként mintegy 500 oldal terjedelemben – ezeket a tudósításokat és szakvéleményeket – szószerint közli, röviden megemlítvén mindég a kongresszus másik két nyelvén is azok tartalmát.

A bankhivatalnokok biztosítási egyesülete Németországban egyre nagyobb hódításokat csinál. Legutóbb a német nemzeti bank is belépett a köte lékébe még pedig követésre méltó nagylelkűséggel. A bank elhatározta, hogy a biztosított alkalmazottakat terhelő 4%-os befizetésből 5 évenként 1%-ot magár; állal úgy, hogy a biztosított 5 év múlva 3%-ot, 10 é' múlva 2%-ot, 15 év múlva 1%-ot és 20 év múlva má semmit se fog fizetni a magáéból.

Japánban is van már munkásvédelmi törvény, mely azonban csak a veszélyes és egész ségre ártalmas üzemekre nyer alkalmazást. A törvén elég hiányos, minek az a magyarázata, hogy a japán parlament többségi pártja, a Seiyukai főleg gyárosokból áll, amely a javaslatot már több ízben elvetett, míg végre a kormánynak nagy engedmények után sí került keresztülvinnie. A törvény így is nagy haladás jelent, mert a munkásnak Japánban modern értelmében vett jogképessége nem volt és a nagy tömeg a uralkodó rétegek vallásos jóindulatára van bízva.

4- A sváici szövetségtanácsi határozat a fagyasztott hús bevitele tárgyában. Zürichi tudósítónk jelenti: Svájcban a nagyobb városok lakossága mozgalmat indított meg az iránt, hogy az argentiniai fagyasztott hús a sváici piacokra jelentősebb korlátozások és vámmegterhelések nélkül behozható legyen. Ez a mozgalom széleskörű hullámokat vert fel s habár a mezőgazdasági érdekek istapolására hivatott területek mindent elkövettek, hogy célját el ne érje már ez idő szerint is eredményesnek minősíthető. A szöve ségtanács ugyanis az állategészségügyi és közegészségügyi tekintetek meglehetősen liberális kezelése mellett a fagyasztott hús behozatalát megengedte és ma már alig Svájcban nagyobb város, amelyikben fagyasztott húst rendszeresen ki ne mérnének.

Munkásbiztosítás.

Rovatvezető : **dr. Halász Frigyes,**

az Országos munkásbetegségélyező és balesetbiztosító-pénztár
fogalmazója.

Járulékhátralékok nálunk és Németországban.

Általános a panasz összes kerületi pénztárainknál a járulékok lassú és hiányos befolyása miatt. Hogy e panaszok valóban alaposak, azt teljesen igazolják a kerületi pénztárak rendelkezésünkre álló 1910. évi jelentései, melyekből összeállítottuk, hogy az egyes pénztáraknál a hátralékok az előírásnak hány százalékára rúgnak. Ezek szerint a hátralékok az előírás százalékában a következők:

Magyaróvár 13.6, Selmeczbánya 13.6, Igló 15.3, Rimaszombat 15.7, Győr 15.9, Baja 18.2, Losonc 18.4, Arad 18.5, Liptószentmiklós 18.6, Pozsony 18.7, Nagyszombat 19.07, Debrecen 19.6, Gölnicbánya 19.8, Pécs 20.-, Brassó 20.5, Mohács 21.2, Vác 22.9, Székesfehérvár 23.4, Fogaras 23.9, Rozsnyó 24, Balassagyarmat 24.4, Zsolna 24.5, Hódmezővásárhely 24.8, Kassa 25.4, Nagykikinda 25.4, Miskolc 26.7, Besztercebánya 27.3, Borossebes 27.7, Pápa 27.9, Karánsebes 28.5, Temesvár 28.5, Makó 28.7, Sopron 29.2, Gyula 29.6, Szombathely 29.7, Galgóc 31.4, Nagykanizsa 31.7, Szentgotthárd 32.4, Budapest 32.5, Komárom 32.5, Szeicz 32.8, Versec 33.1, Léva 33.9, Nagytapolcsány Marosvásárhely 34.6, Nagyvárad 35.4, Szatmár-Németi 37.4, Gyulafehérvár 37.4, Déva 38.-, Zenta 38.7, Szekszárd 39.3, Sepsiszentgyörgy 40.7, Ipolyság 40.8, Kaposvár 41.8, Segesvár 41.9, Nagykaroly 43.2, Szolnok 43.5, Ungvár 43.5, Zombor 43.9, Jászberény 45.5, Nyitra 45.9, Kőrmöcbánya 46.4, Szikszó 46.6, Kolozsvár 47.1, Nyíregyháza 47.5, Trencsén 47.9, Szeged 48.4, Eger 49.1, Gyöngyös 49.8, Eperjes 50.9, Kecskemét 50.09, Homonna 51.-, Szabadka 54.1, Lúgos 54.09, Székelyudvarhely 55.4, Munkács 58.4, Sátoraljaújhely 59.1, Torda 61.2, Alsókubin 61.9, Csíkszereda 62.8, Szentés 64.7. Máramarosziget 68.9, Beszterce 73.2, Veszprém 74.3, Dés 98.-, Beregszász 125.6.

Valóban megdöbbentő a kép, melyet ez a felsorolás elénk tár. A szomorú eredmény elsősorban a munkaadók egy részének a pénztárral szembeni példátlan eljárására vezetendő vissza, jó részben azonban a kirovás és beszéd körül hanyagul eljáró pénztárakat és a behajtás terén a legnagyobb késedelemmel és minden erély nélkül eljáró hatóságokat is hibáztatni.

A németországi pénztáraknál a járulékhátralékok egészen más képet mutatnak. Ott a pénztárak vagyonmérlegében hiába keressük a „Munkaadók hátraléka” tételt, ott ilyen tétel nem szerepel. Munkaadók hátralékáról csakis a jelentés szövege számol be, s ez is csupán a behajtani megkísérelt, de be nem hajtható járulékok összegét, valamint a csódnál bejelentett járulékköveteléseket tünteti fel, s ezt mint a pénztár járuléka vést és éget kezeli. A német pénztáraknál tehát a pénztár vagyonának járulékhátralék az alkotórészét nem képezi. Ami járulékhátralék van, ezt a pénztár már elveszítettnek tekinti, ami a vagyonhoz tartozik, az mind befolyt. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a német pénztárak a számadási évről szóló vagyoni kimutatást mindég csak a következő év február végén készítik el s az összeállításnál az előző évről addig befolyt járulékokat figyelembe veszik. Ha tehát a magyarországi hátralékokat összehasonlítjuk a németországiakkal,

egyenlő összehasonlítási alap nyerése céljából a magyarországi hátralékok százalékszámából a december havi kivetésnek megfelelő kb. 10%-ot le kell vonnunk. A németországi hátralékok 1910-ben a következő képet mutatják:

	Járulékelőírás:	Hátralék:	Az előírás százalékában:
Pforzheimeri Ortskrankenkassa	1.142.120 M.	419 M.	0.04 %
Müncheni	5.501.124 „	6151 „	0.11 „
Königsbergi	900 834 „	1148 „	0.13 „
Offenbacheri	1.017.952 „	1761 „	0.17 „
Lipocsei	6.459.359 „	11138 „	0.18 „
Cölni	1.031.709 „	1889 „	0.18 „
Berlini	3.174.523 „	8329 „	0.26 „
Charlottenburgi	1.404.097 „	22.165 „	1.58 „

Érdekes olvasni a charlottenburgi pénztár évi jelentésében, hogy mennyire mentegetődzik a pénztár vezetősége az 1.58% hátralék miatt; a magas hátralék magyarázatául azt hozza fel, hogy rendkívül nagy része a tagoknak építési üzemi alkalmazott, (Berlin leghatalmasabban fejlődő elővárosa Charlottenburg) s ezen időleges üzemknél könnyebben érik a pénztárt veszteségek. A mi fogalmaink szerint szinte hihetetlennek látszik, ha az offenbacheri pénztár jelentésében azt olvassuk, hogy az 1906-tól 1910-ig kivezett 3.875,975 márkából mindössze 6696 márka nem folyt be. Érdekes világot vet a járulékfizetési viszonyokra a königsbergi pénztár jelentése, amely szerint 1910-ben összesen 31.294 fizetési jegyzék készült, ezekből kifizettek a pénzbeszedőnél mindjárt a kézbesítéskor 20693-at, a kézbesítést követő 8 napon belül a pénztárhelyiségben 7.387-et, intésre volt szükség 3.214 esetben, behajtásra átadatott 1.838, sikertelen volt a behajtás 107 esetben, be nem folyt összesen 1148 M.

Honnan ez a mérhetetlen különbség a magyar és németországi állapotok között? Hallottuk ezt magyarázni azzal, hogy ottan egészen mások a munkaadói erkölcsök; hogy ott a pénztárak évi jelentéseik végén közölni szokták a járulékokkal adós munkaadók névjegyzékét, s hogy a munkaadók azért sietnek kötelezettségeiknek eleget tenni, mert ezen névsorba való felvétel kereskedelmi hitelüket teszi tönkre. Ha valóban ez volna az oka a németországi kedvező állapotnak, úgy le kellene hosszú időre mondanunk arról, hogy Magyarországon is rendezett állapotokat teremtsünk s véget vessünk annak a minden culturát megcsúfoló állapotnak, hogy a munkaadók egy része nemcsak saját járulékait nem fizeti be a munkásság betegségyelesztését szolgáló szociális intézmény pénztárába, hanem az alkalmazottaitól levont járulékok egy nagy részét nemleges zálogolási jegyzőkönyvek biztos védelme alatt egyszerűen elvonja eredeti rendeltetésüktől.

A németországi állapotok kedvezőbb voltának valódi oka egészen más. A valódi ok egyszerűen az, hogy ott a törvényhozó hatásos jogi eszközökről gondoskodott az esetre, ha a munkaadók a járulékokat pontosan nem fizetnék. A Krankenversicherungsgesetz 82. §. b) pontja ugyanis kimondja, hogy az a munkaadó, ki a járulékot alkalmazottaitól levonta, de azt azon szándékkal, hogy magának vagy egy harmadik személynek jogtalan vagyoni előnyt szerezzen, vagy az illetékes pénztárt károsítsa, — a pénztártól elvonja, fogházzalal) büntetetik, amely mellett 300 M.-ig terjedő pénzbüntetés és hivatalvesztés (képviselő-stb. választói jog, esküdképesség elvesztése stb.) szabható ki. A gyakorlat ezt a rendelkezést szigorúan úgy magyarázza, hogy a kihágás már fenforog, ha a munkaadó bizonyos határnapon fizetni tartozik, ezt tudja és a fizetést mégis elmulasztja. Tehát a járulékfizetésnek a határnapon való elmulasztása kihágás, még pedig nem pénzbüntetéssel, hanem fogházzalal) büntetendő kihágás. így már érthető a németországi hátralékok rendkívül csekély volta! De elrendeli a törvény

53. §-ának 3. bek. és 82. §-ának 1. bekezdése azt is, hogy az a munkaadó, kinek fizetése képtelensége a behajtási eljárás folyamán egy ízben már megállapított, köteles a levont járulékot azonnal a levonás után (tehát nem a rendes határnapon) a pénztárba beküldeni s ha ezt elmulasztja, úgy, amennyiben más törvényhely szerint súlyosabb büntetésnek helye nincsen, 300 M.-ig terjedő pénzbüntetéssel vagy elzárással büntetendő. Tehát azon munkaadóknál, kiknél egyszer már egy nemleges zálogolási jegyzőkönyvvel a fizetése képtelenség megállapított, ezen nemleges zálogolási jegyzőkönyv, s további hasonló jegyzőkönyvek segítségével nem válhatik a munkásbiztosítási törvény egy külön munkaadói jövedelmi forrást nyitó törvénynyé, hanem ezeknél már az a pusztán formális mulasztás, hogy a levont járulékot nem szállították be azonnal a pénztárba, kihágást képez, még ha azt később beküldik is. Ha pedig be nem küldik, sőt újabb nemleges zálogolási jegyzőkönyvvel konstataálható a járulékok eltulajdonítása, úgy a munkaadó nem menekül a sikkasztás vádjá alól. Íme a németországi példa! Ezzel szemben igen kényelmes volna a magyarországi munkaadói erkölcsöket vádolni s azok megváltozásától várni a pénztárak helyzetének javulását. A munkaadói erkölcsöket hagyjuk békében, s ha Németországban tudtak olyan jogszabályokat alkotni, amelyek az erkölcsök erejénél hatásosabb büntető erővel terelik be a pénztárakba a járulékok 99%-át, úgy kövessük Németország példáját. Az 1907. XIX. t.-c. megalkotását megelőző anketén felhangzott már nálunk a követelés, hogy a levont járulékok befizetésének elmulasztása sikkasztásnak minősítessék, de az igazságügyminiszter képviselője erőlyesen tiltakozott ennek kimondása ellen, mert félt, hogy a bíróságokat annyira elfogják árasztani a sikkasztási ügyek s a letartóztatási intézeteket annyira megfoglalják tölteni a járuléksikkasztók, hogy a bírák és a letartóztatási intézetek egyéb feladatainak nem fognak tudni eleget tenni. Mi azt hisszük, hogy ez nem következett volna be, mert ha bíróság elé és börtönbe kerülnének a levont járulékot be nem szolgáltató munkaadók, úgy egyszerre igen kevés ilyen munkaadó lenne Magyarországon. Hiszen ha ilyesmit a büntetőtörvényvel el nem lehetne érni, akkor egyszerűen szüntessék meg az összes büntetőbíróságokat és csukják be az összes letartóztatási intézeteket.

De nem is óhajtjuk, hogy sikkasztásnak minősítessék a levont járulékok befizetésének elmulasztása. Legyen az csak kihágás, miként Németországban, s csak az esetben sikkasztás, ha a munkaadó a levont járulékot be nem szolgáltatja s a behajtás sem vezet eredményre, úgy, hogy nemleges zálogolási jegyzőkönyvet kell felvenni. Ily körülmények között csakis a kihágási ügyekben ítélező rendőrbíróságoknak munkája fog némileg szaporodni, a bíróságoké pedig csak elenyésző módon. Ezt a munkatöbbletet pedig valóban elviselhetné az állam a pénztárak járulékjövedelmének ilyen közvetett utón való szaporítása céljából, ha már közvetlenül mivel sem járul ahhoz hozzá.

H. Fr.

A munkásbiztosítási törvény novellájáról

ismét szó esett a képviselőház munkásügyi bizottságának f. évi július hó 13-án tartott ülésén, mely az állami munkásbiztosítási hivatalnak a pénztárak 1907. és 1908. évi működéséről szóló jelentését tárgyalta. Kálmán Gusztáv államtitkár kijelentette, hogy a törvény reformjára vonatkozó előkészítő munkálatok már

folyamatban vannak, azonban addig is, míg az új törvény meg nem lesz, novelláris utón kell a legsürgősebb bajokat orvosolni. Ezek szerint tehát két új törvény van kilátásba helyezve: egy pusztán a legsürgősebb javításokat felölelő *novella*, s egy a munkásbiztosítás egész anyagát megreformáló *új codex*. Készülni készülhetnek ezek a törvények, de megvalósításukra – véleményünk szerint – az általános politikai helyzetre tekintettel, belátható időn belül nem fog sor kerülni.

A munkásbeteg-segélyezés kölcsönössége érdekében kell-e nemzetközi egyezmény?

Ezen címen Dr. Andor Endre miniszteri osztálytanácsos-bíró, az osztrák-magyar munkásbiztosítási egyezmény folyamatban levő tárgyalása alkalmából cikket irt a „Közgazdasági Értesítő” f. évi június 22-iki számiba, amelyben az osztrák belügyminiszternek azon véleményével szemben, hogy az egyezménynek *csakis a balesetbiztosítás rendezésére* kell kiterjeszkednie, kifejti, hogy a *beteg-segélyezés is egyezményt rendezést igényel* a következő okokból: 1. A határszéli üzemek tömegesen foglalkoztatnak olyan *alkalmazottakat, kik a szomszéd államban laknak* s betegség esetén természetesen lakóhelyükre térnek vissza. Hogy a pénztárak a szomszéd államban lakó tagjai a betegsegélyezésben kellően részesíthetők legyenek, egyezményileg viszonyosságot kell létesíteni a magyar és a szomszéd állam pénztárai között, hogy ilyképen ezen pénztárak egymás megkeresésére, egymás tagjait, a nyert megbízás korlátai között, a megkereső pénztár terhére a segélyekkel ellássák. 2. Egyes osztrák pénztárak állandóan azt a gyakorlatot követik, hogy azoknak a *magyar honos tagoknak, kik valamely osztrák gyárból betegség miatt kilépnek és visszatérnek családjukhoz Magyarországra* avégből, hogy otthon nyerjenek gondos ápolást, a betegsegélyek kiszolgáltatását, illetve a táppénz kifizetését megtagadják, mert ilyenkor – tévesen – a passzív tagság esetét látják fenforogni, amelynek alapján csak addig segélyezhető a tag, míg Ausztria területén tartózkodik. Egyezményileg kell biztosítani, hogy az esetben, ha a tag igazolja, miszerint a munkából betegsége miatt lépett ki, úgy a segélyeket a külföldi pénztártól az 1. pont szerinti megbízás alapján a hazai pénztártól folytatólag megkapja. 3. Mint-hogy az *egyik állam munkásbiztosító pénztára a másik állam köz- vagy nyilvános kórházában ápolott tagja után az ápolási díjat* nem fizeti meg, s így az esetben, ha a tag nem szegény, a tagon hajtja be a kórház az ápolási díjakat, egyezményileg ki kell mondani, hogy a munkásbiztosító pénztárak az ápolási költségeket a külföldi kórháznak ugyanolyan mértékben és módon tartoznak megteríteni, mint a hazai kórházaknak. 4. Ha a pénztár tagjának családtagjai a szomszéd állam területén laknak, s a pénztár a tagot kórházba küldi, *úgy a féltáppénz kiutalásánál a családtagokra* illetékes pénztár közvetítése veendő igénybe, mert ez a pénztár tudja a hozzátartozói minőséget és a tag keresetéből való eltartás fenforgását a hatóságok igénybevétele útján megállapítani. 5. Rendezést igényel az a kérdés, hogy olyan esetekben, midőn *valamely vállalat a szomszéd állam területén vállalt időleges munkát*, odaküldi több munkását, de ott is fogad fel munkásokat, ezek a munkások az üzem székhelyére vagy a munka helyére illetékes állam törvénye szerint esnek-e biztosítási kötelezettség alá, s a járulékok bevételezésére, valamint a segélyek kiszolgáltatására melyik pénztár illetékes? Dr. Andor Endre a kérdést úgy tartja megoldandónak, hogy a külföldön teljesített munkálatoknál alkalmazottak, honosságra tekintet nélkül, annak az államnak törvénye szerint esnek biztosítás alá, melynek területén a munkálatok folynak, ha pedig a munkálatok mind a két állam területére terjednek ki, annak az államnak

törvénye szerint, amelynek területére a munkálatok nagyobb része esik.

A rendkívül érdekes cikk végén *a szerző felhívja azon pénztári tisztviselőket, továbbá munkaadókat és alkalmazottakat, kik a kérdés körül gyakorlati tapasztalatokkal rendelkeznek, hogy észrevételeiket, eltérő vagy kiegészítő javaslataikat vele közvetlenül közöljék.*

Kerületi pénztári alkalmazottak felfüggesztését kimondó határozat elleni felebbezés elbírálása a T. 110. §-ában felsorolt esetek kivételével az országos pénztár hatáskörébe tartozik. Az országos pénztár a T. 130. §-ának ut. bekezdéséből kiindulva, a fegyelmi szabályzatok mintájának 28. §-a ut. bekezdésében úgy kívánta a felfüggesztésre vonatkozó határozatok elleni jogorvoslatok kérdését rendezni, hogy a felebbezés elbírálása az országos pénztárhoz tartozik s csak 3. fokon az állami hivatalhoz. Az állami munkásbiztosítási hivatal az általa kibocsájtott szabályzat 68. §-ának utolsó bekezdésében a felfüggesztési határozatok elleni felebbezések felülbírálását mind magának kívánta fentartani. Az állami munkásbiztosítási hivatalnak egy konkrét esetben legújabbán az országos pénztárhoz intézett leirata örvendetes közeledést mutat az országos pénztár álláspontjához. Az állami hivatal ugyanis a felfüggesztés ellen hozzá benyújtott felebbezést ezen leiratában elküldötte az országos pénztárhoz azzal a megjegyzéssel, hogy *csakis a T. 110. §-ában felsorolt esetekben kimondott felfüggesztés elleni felebbezés tartozik a hivatal hatáskörébe, míg egyéb esetekben történeti felfüggesztési határozatok felülbírálására a T. 130. §., illetve 109. §-a értelmében első sorban az országos pénztár igazgató-sága hivatott.*

Közlekedési vállalatok betegsegélyző pénztárainak orvosrendszere. A Déli vasút vállalati pénztárának utolsó közgyűlése a törvény 133. §-a értelmében az orvosrendszer kérdésében is határozott. Ez a határozat különösebb figyelmet érdemel, minthogy a közlekedési vállalatok pénztárainak orvosügyét újra aktuálisá teszi és megint napirendre hozza a kérdés elintézése körül fennálló nehézségeket. A pénztár közgyűlése ugyanis elhatározta, hogy pénztári orvos csakis *a mindenkori pályaorvos lehet* és elhatározta azt is, hogy ezen rendelkezés a pénztár alapszabályaiba felveendő. Bármily kívánatos is, hogy a vállalat orvosi szolgálata és a pénztár orvosi szolgálata között a kellő összhang fennálljon, világos, hogy a pénztár nem szolgálthatja ki autonóm jogait a munkaadónak és sem az orvos alkalmazásáról, sem pedig az esetleges fegyelmi jog gyakorlásáról a maga, valamint az országos pénztár és az állami mb. hivatal nevében nem mondhat le. Epen ezért az O. P. igazgatósága nem járult hozzá a vállalati pénztár közgyűlésének határozatához, azon indokolással, hogy a pénztár közgyűlése egyrészt túllépte törvény- és alapszabályszerű hatáskörét, amikor az orvosrendszer kérdésén túlmenő határozatot hozott, t. i. abban a kérdésben is határozott, hogy kik választhatók meg pénztári orvossá, másrészt lemondott oly autonóm jogokról, amelyekről való lemondásra a törvény felhatalmazást részére nem adott, annál kevésbé, minthogy ezen jogok gyakorlásában a pénztár felsőbb hatóságaival is osztozkodik, tehát nem csak ő gyakorolja őket. Az állami munkásbiztosítói hivatal azonban, megelőzve az országos pénztár aggályait, jóváhagyta a közgyűlésnek a határozatát azon a címen, hogy a közgyűlés alapszabálmódosítás alakjában hozta meg e határozatát, az alapszabálmódosítás jóváhagyása pedig kizárólag az állami hivatal hatáskörébe tartozik.

Gyermekmunka és munkásbiztosítás. A nagyikindai kerületi pénztár 1910. évi jelentéséből

közöljük a következőket: Elszomorító a téglagyárak *kiskorú munkásainak helyzete.* Ezek az egész telet lakásnak nevezett nedves sárfalak között töltik; a tavasz beálltával lesóványodva, tele betegségszárrakkal, megkezdik az agyagmunkát, melynek fermentáló kigőzölgése gyenge szervezeteiket még jobban megtámadja. Testi erőre egész nyáron nem tehetnek szert, mert a nagy távolság miatt napközben otthon nem étkezhetnek; összes táplálékuk kenyéren kívül a zöldség és éretlen gyümölcs. Ilyen táplálkozás mellett, nem csoda *a 74%-os betegedés.* Ezen kellene és lehetne a gyáraknak olcsó népkonyhaszerű intézménnyel segíteni, de nem kantinnal. Ilyen intézményt alkossanak minden nagyobb gyártelepen, de mielőbb és meglátják, hogy egészséges munkássereg mellett nagyobb lesz a munkateljesítmény is. A baleseti helyszíni vizsgálatoknál elszomorító érzés fogja el képviselőnket, látva azt, mint lesznek egész életükre nyomorékká *a zsenge korú fiú és női alkalmazottak.* Már a táppenz címnél utaltunk a kiskorú munkások megengedhetlen nagy számára. E helyen többszörösen emberi kötelességünk a zsenge kornak kihasználása ellen tiltó szavunkat felemelni.

Gyári taglétszámunkból esik a kiskorú alkalmazottaira férfi: 14 éven alól 15%, 15-19 évig 26%, összesen 41%; nő: 14 éven alól 18%, 15-19 évig 33%, összesen 51%; az összes balesetekből pedig esik ugyan-ezen *életkorokra 45%*, ezek közül a baleseti kéz- vagy lábsérültek örökre nyomorékok maradnak, holott az élet örömeit még nem is ösmerték, csak keserveit és nem is fognak mást megösmerni! Mit nyújthat mind-ezen nyomorúsáért a balesetbiztosítás? Havi 7-10 korona járadékot életfogytiglan, mert hiszen legtöbbnek napi kereset alig éri el az 1 kor. 20 fillért. Szabad-e, lehet-e ilyen bérért, az élet harcában, a jövőd munkásnemzedéket olyan munka mellé állítani, hol azt a gyermekes pajzánság és vigyázatlanság minden pillanatban a holtig tartó rokkantság veszélyének szolgáltatja ki? Ha így tizedeljük a fejlődő munkásgenerációt, akkor nem csoda, ha a még gyermekkorát élő magyar gyáripár férfikorát sem éri meg, mert a munkás nélkül nincs gyár. Ha az analfabéta szülő, napi keserves megélhetésétől sarkalva, gondtalanul dobja a pusztító gép mellé serdülő gyermekét, ha a gyárak ép oly gondtalanul, mint mohón fogadják be azokat, úgy itt az ideje, hogy az állam vessen véget a korai rokkantságnak!

Az O. P.-hoz felülvizsgálatra berendelt baleseti sérültek költségeinek megtérítése. E tárgyban az országos pénztár igazgatósága az alapszabályok 99. §-ának figyelembe vételével 12950/911. sz. a. körrendeletet intézett valamennyi kerületi pénztárhoz. A körrendelet értelmében a felülvizsgálatra Budapestre rendelt baleseti sérülteknek az illetékes kerületi pénztár köteles mindazon költségeket (útiköltség, munkabérmulasztás) előlegezni, amelyek felmerülnek a tag elutazásától az országos pénztárnál való jelentkezésig; a további költségeket az országos pénztár folyósítja. A tagok elmulasztott munkakeresményük megtérítése címén átlagos munkabéruket kapják. Tekintettel azonban a budapesti megélhetési viszonyokra *megtérítési minimumként egy napra 3 korona, fél napra 1½ korona állapított meg.*

A minisztertanácsi határozat nem mentesít a biztosítás alól. Lapunk múlt számában ily címen közzétett hírünkre hivatkozással, közöljük, hogy az aradi iparhatóság Ítéletével megegyezően a budapesti VII. ker. járásbíróóság is elmarasztalta a kir. kincstárt *a járadékoknak a minisztertanácsi határozat kelte utáni időre való megfizetésében.*

Az országos pénztár a szoptatási propaganda szolgálatában. Német statisztikai felvételek

bizonyítják, hogy tehéntejjel táplált csecsemők közül tízszer annyi hal meg, mint az anyatejjel tápláltak közül. Minthogy az országos pénztárak helyesen felfogott feladata nem merül ki a törvényben megjelölt segélyek nyújtásában, hanem egyenesen saját gazdasági érdekei szempontjából is indokolt közegészségügyi feladata az, hogy a *betegségek megelőzésére* törekedjék, s ennek egyik leghatásosabb eszköze ha a maga befolyását abban az irányban érvényesíti, hogy *egy erőteljes generáció felnevelését* előmozdítsa, ebben az irányban a legelső lépés az, hogy a csecsemőket anyjuk maga szoptassa, a főorvos kezdeményezésére az országos pénztár igazgatósága elhatározta, hogy köriratot intéz helyi szerveihez, melyben felhívja őket a szoptatási propagandában való részvételre. Mindenekelőtt felhívja őket, hogy azon pénztárak, melyeknek szerződött bábái vannak, vegyék fel pótlólag a bábával kötendő szerződésbe a következő pontot: „A bába kötelessége tőle telhetőleg minden esetben odahatni, hogy a szülőnőt gyermeke szoptatására reábirja. Kötelessége ezenfelül, hogy a gyermekágyas nőt a szoptatásra kioktassa”. Amely baba ily irányú munkásságában különös buzgalmat fejt ki és nagyobb eredményeket ér el, azt a pénztár, a főorvos előterjesztésére külön munkadíj címén, szerződésileg biztosított díjain kívül is díjazhatja. Azonkívül felhívja az országos pénztár helyi szerveit, hogy azzal a kéréssel forduljanak a területükön létező ipartelepek tulajdonosaihoz, amelyekben nagyobb számban nők is dolgoznak, hogy rendezzenek be telepükön oly helyiséget, hol a munkában álló anyák csecsemői felügyelet és gondozás mellett tölthetik a napot és az anya csecsemőjét nagyobb időmulasztás nélkül megszoportathatja, amint ezt nemcsak külföldi ipartelepeken találjuk, hanem magyarországi ipartelep is (Debreceni kefégyár) megvalósította.

A miskolci ker. pénztár 1910. évi jelentése szerint a pénztár tagjainak átlagos létszáma 10.136 (1909-ben 9148) volt, a járulékbévételek összege pedig 207.137 koronára (1909-ben 186.838 K.) rúgott. Az összes segélyezési kiadások 193.979 K-át (93.6%) tettek ki, ebből a táppénzkiadás 80173 koronát (38.7%), az orvosköltség 48.844 koronát (23.6%) emésztett fel. A kezelési kiadások 35.032 koronára rúgtak (16.9%) ebből az alkalmazottak illetményeire 21.612 korona (10.4%) esett. A pénztár az 1910. évet 18.101 korona hiánnyal zárta le, (1909-ben 26.225 korona.) A munkaadók járulékhátraléka 55.319 korona (26.7%).

A kórházi napi ápolási díj és a kerületi pénztár által a 28 nap eltelté után fizetett táppénzösszeg közötti különbséget a tag megfizetni nem tartozik s ha a kórház azt rajta közigazgatási utón behajtja, a polgári bíróság előtt azt visszaperelheti. Az aradi ker. pénztár évi jelentésében közli az aradi kir. járásbíróság egy nagyjelentőségű ítéletét, amelyben az a fenti elvet kimondotta s igazat adott az országos pénztár azon törvénytárgyának, mely szerint az 1907: XIX. t.-c. 59. §-a és 206. §-a folytán az 1898: XXI. t.-c. 3-6. §-ainak a pénztári tagokat érintő része hatályon kívül helyeztetett. Az ítélet indokolásából közöljük a következőket: Alperes (a kórházfentartó megye) felperest (a kórházban ápolat atyját) keresetével elutasítani kérte, mert felperes fia 73 napig kezeltetett a kórházban, amely időre 1 korona 56 fillérrel számítva egy napot, 113 korona 88 fillér esett. Miután azonban a munkásbiztosító pénztár csak 66 korona 18 fillért fizetett meg, az ezen felüli kereseti összeget, vagyis 47 korona 70 fillért jogosan szedte be alperes felperesen, mint a kórházi ápolat atyján.

A bíróság alperest marasztalta, mert a felek és a szavatosként perbe idézett munkásbiztosító pénztár

előadásából tényként állapította meg, hogy felperes fia, mint a munkásbiztosító pénztár tagja 73 napig állott kórházi kezelés alatt. Minthogy pedig az aradi munkásbiztosító pénztár az 1907. évi XIX. t.-c. 50. és 59. §§-ai alapján az első négy hétre napi 1 korona 56 fillért, mint teljes díjat, a további 45 napra azonban csak napi 50 fillért, mint házi ápolás esetén járó táppénzt tartozott fizetni és az ekként járó 66 korona 18 fillért alperes a munkásbiztosító pénztártól meg is kapta s mert alperest az első négy hét letelte utáni többi napokra csak napi 50 fillérjével számítandó házi ápolás esetére járó táppénz illetve meg és mert a *munkásbiztosító pénztárnak tagja, illetve hozzátartozója nem köteles nagyobb összeget kórházi ápolás esetén fizetni, mint a mennyi neki e címen a munkásbiztosító pénztártól járna, ez okokból alperest marasztalni annál is inkább kellett, mert az 1898. évi XXI. t.-c.-nek a kórházi ápolatra vonatkozó intézkedései a hozzátartozóik által megtérítendő díjakra az 1907. évi XIX. t.-c.-nek ezzel szemben hozott határozványaikhoz képest figyelembe nem vehetők”.*

Keresetképeség csökkenésének tekintendő-e, ha valaki szeszes italok nagyobb mértékben való fogyasztására alkalmatlanná válik? Egy sörkereskedés üzletvezetője Németországban baleset járadékot követelt, mert üzemi baleset folytán többé szeszes italt *nagyobb mértékben* nem fogyaszthat s ezáltal hivatásában a korcsmárosokkal való érintkezésnél jelentékenyen károsodik. A német birodalmi biztosítási hivatal az alsófokú hatóságok elutasító határozatát helybenhagyta. Határozatában kimondta, hogy szeszes italoknak, még hozzá a *szokásosnál nagyobb mértékben való fogyasztására való képesség* nem tekinthető olyannak, mint amely kereskedelmi alkalmazott számára általában és feltétlenül szükséges s így ezen képesség elvesztése vagy csökkenése, sem szolgálhat alapul arra, hogy ezen a címen balesetjára járadék állapíttassék meg.

Törvényjavaslat az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárról szóló 1900. évi XVI. és 1902: XIV. t.-c.-nek kiegészítéséről. Gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter ily címmel törvényjavaslatot terjesztett be a képviselőházban, melynek legfontosabb rendelkezései a következők: A pénztárnál az önkéntes biztosítás eddigi négy csoportján kívül egy *ötödik* csoport is szerveztetik: a *nyugdíj* csoport, amelynek tagja lehet nemre és *korra* való tekintet nélkül minden 14. életévét betöltött egyén, ki főkeresetként gazdasági munkával foglalkozik. A nyugdíj csoport tagjai évi 10 korona díjat fizetnek s 10 évi tagság után járadékra van igényük, ha *a)* rokkantakká válnak, *b)* vagy ha 65. évüket betöltötték. A járadék 10 évi tagság után *évi 60 korona (!)*, 10 évet meghaladó tagság esetén pedig annyiszor évi 6 koronával több a 60 koronánál, ahány évvel a tagság a 10 évet meghaladta. *A járadék azonban az évi 240 koronát meg nem haladhatja. (!)* A javaslat indokolása ezen rendelkezésekhez azt a megjegyzést fűzi, hogy a nyugdíj csoport szervezésével „nemcsak intézményünk jelenlegi formáján eszközlünk nagy javítást, hanem ez utón jó előre lerakjuk az alapját egy, a modern követelményeknek megfelelő kötelező nyugdíjbiztosításnak, melyre – ha majd *egykor* (?) az ideje elérkezik – az áttérés nagyban meg lesz könnyítve az által, hogy egy az önkéntes formában már megerősödött és begyökeresedett rendszeren lesz tovább felépíthető.” A javaslat egyéb részei a már eddig is nyújtott baleseti segélyezés rendszerén eszközölnek némi javítást s megnyitják a haláleseti segély biztosítását az 50-60 év közötti egyének részére is, kik eddig ettől el voltak zárva.

A javaslatot nem fogadhatjuk örömmel. A foltzások, amelyeket a javaslat az Országos gazdasági munkás- és cselédségpénztáron eszközöl, némi javulást jelentenek ugyan, – a mezőgazdasági alkalmazottak szociális *biztosításának* terén azonban *gyökeres reformra van szükség*. Mielőtt ez a javaslat megjelent, azt hittük, hogy a kormány az 1907 :XIX. t.-c. tárgyalásakor a mezőgazdasági munkások betegség és baleset elleni *kötelező* biztosításának rnevezésére vonatkozólag hozott országos határozat értelmében fog ezen a téren tenni valamit. Azzal, hogy ezt a javaslatot előterjesztettem, bizonyossá vált, hogy a mezőgazdasági alkalmazottak biztosítása terén marad minden a régiben.

Balesetbiztosítás.

Heveny ipari mérgezés üzemi balesetnek minősítettik.

M. kir. állami munkásbiztosítási hivatalnak 1910. december 20-án hozott 1910. P. 131. sz. Ítélete.

A m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal igénylő felebbezésének helyt ad és az első bíróság ítéletét megváltoztatva özvegy L. J.-né balesetkártalanítási igény jogosultságát megállapítja.

Megokolás.

L. J. verseci lakos N. B. fiai cég v.-i gyárában rézöntő minőségben volt alkalmazva 1907. évi április hó 15-ike óta. E minőségében az 1907. évi XIX. t.-c. 3. §. 3. pontja értelmében balesetbiztosításra kötelezett tagja volt az Országos Munkásbetegségélyző és Balesetbiztosító Pénztárnak, illetve e pénztár helyi szervének a v.-i kerületi munkásbiztosító pénztárnak.

Nevezett a balesetvizsgálati jegyzőkönyv szerint 1907. évi szeptember hó 25-én sógora: Sch. K. és más munkások társaságában sárgarézet öntött délután 1½-2 óráig. Az öntésnél felszálló gőz betöltötte az egész helyiséget, melynek ajtaja, úgymint öntésnél máskor, ezúttal is nyitva volt.

Az öntés befejezése után nevezett még aznap d. u. 6 óráig dolgozott, hazament, megvacsorázott, lefeküdt. Reggel 1907. szeptember hó 26-án félhatkor felkelt, megreggeli-zett és munkába ment. Mindezideig rosszulról nem panaszkodott. Ugyanaznap reggel 8 órakor azonban hazament, lázról panaszkodott és rögtön lefeküdt. Majd elkezdett hányni és délig folyton hányt. Délután erős hasmenése volt. Úgy a hányadék, mint az ürülék feleségének tanúsítása szerint híg, zöldes-kékes színű volt.

Csak a torkát fájlalta és azt mondta, hogy láza van és szomjas.

Az 1907. évi szeptember hó 28-án hajnali 4 órakor nevezett munkás meghalt.

L. halálát dr. Pr. O. a v.-i kerületi munkásbiztosító pénztár orvosa, 1907. szeptember hó 30-án, mint rézmérgezés folytán történt baleset következményét balesetbejelentési úrlapon jelentette be a nevezett pénztárnak.

Ugyanő a nevezett pénztár igazgatóságához intézett és 1907. szeptember hó 29-éről keltezett jelentésében a következőket adja elő:

Csütörtökön, 1907. szeptember 26-án hívták a beteg L. J.-hoz. Tüzetes kikérdezés és alapos vizsgálat után egy 3S.6 fokú hőemelkedéssel járó gennyes mandulagyulladás konstátált. A gyomor és bélcsatorna részéről a beteg semmi-nemű fájdalomról vagy rendellenességről változást nem észlelt. A beteg említette ugyan, hogy szerdán, szeptember 25-én d. u. rézöntéssel foglalkozott, mely alkalommal épúgy mint minden rézöntés alkalmával rosszul lett. E körülmény-

nek azonban maga a beteg nem tulajdonított semmi fontosságot, mert azt hitte, hogy gennyes mandulagyulladását nővérétől kapta, ki szeptember hó 22-étől ebben a betegségben szenvedett és kit ez alkalommal többször meglátogatott.

Az orvos a betegnek lázellenes szert, öblítővizet, ecetes vizes lemosást rendelt. Péntekről szombatra, vagyis a szeptember 27-től 28-ra következő éjjel két órakor sürgősen hívták a beteghez, kit „érverés nélkül cyanotikusan kékesen elszínesedve, teljesen dyspnoében (nehéz lélegzés) és teljesen collabálva – összeesve” talált. Hozzá tartozói ez alkalommal az orvossal közölték, hogy „zöldes hányása és zöldes kékes széklete volt.” A székletet az orvos megnézte és „megközelítőleg körülbelül két liter vizes pépes bélürülék” talált, melynek felületen zöldes-kékes nyákos részecskék úsztak.” Mindjárt tisztában voltam – folytatja az orvos – hogy ez esetben mérgezésről van szó.” Megtette az ily esetben szükségeseket, de a beteg meghalt. Az orvos az esetet a rendőrhatalóságnak is bejelentette, miután az elhunytnál az a gyanú lépett fel, hogy a különböző felderíthetetlen körülménynek különös összejátszása folytán, melyek foglalkozásával, mint rézöntő, szoros összefüggésbe hozhatók, az illető mérgezésben halt el.”

A felsőbbíróság egybevetve az előzményeket, az orvosi véleményeket és az iparfelügyelő véleményét, arra a meggyőződésre jutott, hogy L. J. halálát az 1907. évi szeptember hó 25-én végzett sárgarézetöntés folytán hevenyen fejlődött mérgezés, az u. n. sárgarézetöntőlázi amiatt okozta, hogy az a tüszős-gennyes mandulagyuladással társult.

A felsőbbíróság ez alapon L. J. esetét üzemi balesetnek minősítette (1907 :XIX. t.-c. 69. §.) és a balesetnek a halállal való okozati összefüggését megállapította.

Nem vitás ugyanis az előadott tényállásból kitűnőleg az, hogy a sárgarézetöntés, mint ipari üzem alkalmi okul szol, gálhat arra, hogy ennél a munkánál fejlődő gőzök az öntő munkások által belélegeztetvén, mérgezést okozhatnak.

Igaz és ezt a bíróság szakmunkás tagja is erősítette, hogy az öntés nyomán gyakran előálló mérgezés (u. m. sárgarézetöntőláz) egymagában ritkán halált okozó. L. J. esetében azonban éppen az a körülmény minősíti a mérgezést balesetnek, hogy a hevenyen tehát rögtönösen beállt mérgezés az ő egyéni diszpozíciója mellett a nála kiütött, vagy kitörőben lévő tüszős gennyes mandulalobbal való társulása folytán vált halált okozóvá.

Szemben azzal a felvethető ellenérvvel, hogy a heveny-mérgezés lehet-e az 1907 :XIX. t.-c. szempontjából ipari baleset, tekintve, hogy a közfelfogás rendszerint mást ért „baleset” alatt, a felsőbbíróság utal az 1907 :XIX. t.-c. 3. §. 10. pontjára, mely az „egészségre ártalmas vagy mérges anyagok” „előállítási vagy földolgozási munkálatait” nyilván a velük egybekötött baleseti veszély folytán a balesetbiztosítás körébe vonja, de utal a törvény indokolásának idevonatkozó fejtegetéseire is.

Az indokolás helyesen a bírói gyakorlatra bízza az üzemi baleset fogalmának tisztázását a gyakorlati jogesetek kapcsán. A törvény e fogalom meghatározását mellőzi, – mert e fogalmat „minden kétséget kizárólag megadni amúgy sem lehet.” Mindazonáltal az indokolás tartalmaz némely irányelvet. Ilyen egyebek közt az, hogy: „minden baleset az üzemi baleset fogalma alá sorozandó, mely az alkalmazásból, a munka és üzem természetéből és annak viszonyaiából folyik” – és „nem szükséges, hogy az üzem egyedüli okozója legyen a balesetnek, elég, ha az azzal való

összefüggés oh gyanánt jelentkezik.

E fejtegetések nyilván megerősítik azt a felfogást, hogy L. J. mérgezési esete üzemi baleset volt – és egyúttal azt is, hogy a halál és a baleset között az okozati összefüggés nyilvánvaló.

Ezt az összefüggést egyébként az is alkalmas megvilágítani, hogy ha L. J. nem rézöntő, hanem például rézöntő üzemmél soha érintkezésbe sem jövő irodai alkalmazott lett volna, a *tűszős gennyes mandulalob oly hirtelen bekövetkezett halálát nagy valószínűség szerint és figyelemmel a törvényszéki orvosnak és az állami munkásbiztosítási orvosi tanácsnak véleményében kifejtettekre, aligha okozta volna.*

Egyébként az sincs kizárva, hogy magát a mandulalobot az öntőműhelyben az ajtók, ablakok és a szellőztető nyitvahagyása folytán támadt légvonat idézte elő avagy fejlesztette ki. Úgy, hogy e bajnak az üzemmél való kapcsolata is joggal vitatható.

Mindezek alapján és figyelemmel az említett hatósági bizonylatokra is, az özvegynek a törvény 72. §-a szerinti igényjogosultságát megállapítani és az országos pénztárt a törvényszerű járadékoknak kifizetésére és pedig a törvény 71. §. 2. pontja alapján L. J. halála napjától kezdve kötelezni kellett.

Munkások és munkaadók szervezkedése.

A német szakszervezeti kongresszus.

Két és fél millió szervezett munkás volt képviselve a nyolcadik német szakszervezeti kongresszuson Drezdában. E hatalmas érdekeltség önmagában véve is nagyjelentőségűvé teszi a kongresszus határozatait, amelyek reánk nézve kétszeresen érdekesek azért, mert a legközelebbi magyarországi szakszervezeti kongresszus programjára körülbelül a németekével azonos témák vannak kitűzve. A napisajtóban ismertetett kongresszus határozatai közül leközlünk kettőt, az egyik, amelyik a munkanélküliség ellen való biztosítás tárgyában, a másikat, amely a szakszervezeti oktatás tárgyában hozatott.

Az első így hangzik:

A munkanélküliek segélyezése oly társadalmi kötelesség, amelynek sürgős teljesítése a birodalom és a szövetséges államok törvényhozásának és a községi közigazgatásnak elsőrendű feladata. A munkanélküliek hathatós segélyezése, csak az állandó munkanélküli, statisztika, a munkaközvetítés és a munkanélküliség ellen való biztosítás kérdéseinek intézményes alapon való rendezése útján és csak a szakszervezetek bevonásával biztosítható; a munkanélküli statisztika föltétlenül a szakszervezetek közreműködésével eszközendő. A munkaközvetítés intézménye, az iparszerűleg üzött állasközvetítés megszüntetésével, nyilvános» közhasznú, díjtalan és paritásos munkaközvetítő intézmények föllállításával fejlesztendő. Sztrájk és kizárás folytán érintett üzemek, munkaközvetítésben nem részesülhetnek. A kongresszus ajánlja a szakszervezeteknek, hogy munkaközvetítőket „szakmai munkaközvetítőként” csatolják a nyilvános paritásos munkaközvetítőkhöz.

A munkanélküliség ellen való biztosítás a szakszervezeti munkanélküli segélyezés jól bevált rend-

szere alapján eszközendő olyképen, hogy az állam térítse adott összeg egy részét, azonban az állami hozzájárulás a szakszervezetek önkormányzatát nem korlátozhatja. A kongresszus újólag fölszólítja a szakszervezeteket, hogy a munkanélküli segélyezési rendszerüket továbbra is fejlesszék és erősítsék meg.

A másíknak szövege a következő:

1. A szakszervezetek kulturális feladata, hogy tagjainak a közélet összes kérdésével megismertessék, kötelességük, hogy minden ismeretet, amely a munkásság emberi öntudatának és a proletárság harcikészségének emelésére alkalmas, a rendelkezésükre álló minden eszközzel terjesszék. A népiskolai elemi ismeretek terjesztése nem tartozik a szakszervezetek feladatai közé. Ha a szakszervezeteken kívül álló tényezők foglalkoznak e kérdés megoldásával, a szervezetek támogassák e törekvéseket.

2. A szakszervezeti előadások megállapított rendszer alapján rendezendők. Ajánlatos az előadások tárgyát és idejét hosszabb időtartamra előre megállapítani. A tagok változására való tekintettel, nem ajánlatos nyilvánosszakszervezeti gyűléseken sorozatos előadásokat rendezni, ellenben arra kell törekedni, hogy a fél-évenként megállapított előadások tárgyai egymással összefüggésben álljanak. Ha egyes szakszervezeteknek módjában áll sorozatos előadásokat rendszeresíteni, úgy azokat zártkörű összejöveteleken, a rendes szakszervezeti gyűlésektől különválasztva kell megtartani.

3. A szakszervezeti előadások rendezését a helyi oktatási bizottságnak kell átengedni. Ily bizottság hiányában a helyi szakszervezeti bizottság is vállalhatja e feladatot. A közös oktatási bizottságokkal a szakszervezetek csak úgy tartsanak fönn összeköttetést, ha a bizottságban a paritás alapján képviselést nyernek és ha a szakszervezeteket szellemében adják elő.

4. A szakszervezeti bizottságok rendezzenek, külön a szakszervezeti alapelveket ismertető előadásokat.

5. Correspondenzblatt irodalmi melléklete kibővítendő oly módon, hogy a szervezeti könyvtárosok a könyvtárak berendezésénél, kiegészítésénél állandó tanácsadót nyerjenek.

6. A szakszervezeti könyvtárak ügyében a következő alapelvek tartandók szem előtt :

a) Előnyösebb ha a jelenlegi széttagolt rendszer helyett az egyes városokban egy egységes központi könyvtárt létesítenek, amely a város különböző pontjain föllátható könyvtári kiadói hivatalok segítségével legyen könnyen hozzáférhető.

b) Ajánlatos – ha az anyagi eszközök lehetővé teszik – külön könyvtárosnak az alkalmazása. A könyvtárnok alkalmazásánál, vagy megválasztásánál különös súly helyezendő arra, hogy a könyvtáros ne csak a könyvtár technikai ügyvitelének intézésére legyen alkalmas, hanem irodalmi ismereteivel, ügybuzgalmával és előzenyességével is, segítségére legyen a tagoknak a könyvek kiválasztásánál.

d) A könyvtárakban a szakszervezeti irodalom kellő számban legyen képviselve.

c) A könyvtárakat rendszeresen és folytatólagosan ki kell egészíteni. Legcélszerűbb az év elején bizonyos összeget a könyvtárosnak, vagy a könyvtári bizottságnak rendelkezésére bocsátani, hogy a szükséges könyvtári beszerzések kellő időben, a könyvtáros belátása szerint legyenek eszközölhetők.

e) jó szépirodalmi könyvek az olvasási kedv serkentésére alkalmasak, amiért is ajánlatos e téren az újabb szépirodalomra is nagyobb gondot fordítani.

Megemlítésre nagyonyis méltónak tartjuk, hogy a kongresszus tanácskozásairól a legnagyobb német lapok – különösen a „Frankfurter Zeitung” – oly részletes tudósításokat hoztak nap-nap után, mint akár a parlament üléseiről. A német szakszervezetek harmadfélmillió taglétszámmal és 64 millió márka évi bevételével, mint amilyent az 1910-iki évről kimutatnak, messze túlnőttek már azon, hogy a napisajtó közönyösségével kisebbitné társadalmi jelentőségüket.

A munkaadó szervezetek rohamos gyarapodása. Bebel Ágost a drezdai szakszervezeti kongresszus alkalmából cikket irt a „Dresdener Volkszeitung”-ba, amelyben rámutat arra a jelenségre, hogy a munkaadók szervezkedése immár sokkal rohamosabb tempóban halad előre, mint a munkásoké. „Tanítványainkból mestereinkké lettek” a szervezkedés terén, írja az ősz pártvezér, aki szeme előtt látta a semmiből két és egy negyed millió taggal rendelkező hatalommá fejlődni a német szakszervezeteket. Am a munkaadó szervezetek fejlődése még sokkal rohamosabb volt Németországban, mert csak a legutóbbi időkben volt még, hogy a munkaadók hallani sem akartak holmi szakma szerint való szervezkedésről, míg a legutóbbi évről közölt adatok alapján ezidőszert 127.424 munkaadó van a szervezetekben, akik 4 millió munkásnál többet foglalkoztatnak.

Ipari igazgatás.

Rovatvezető: Dr. Kemény Dezső, kamarai jegyző.

Az automobil-javító ipar megrendszabályozása.

Az érdekeltség köréből a kereskedelemügyi miniszter elé oly értelmű javaslat terjesztett, amely az automobil javítóműhelyek felállítását kormányhatósági engedélyhez és magasfokú képesítéshez, – gépészmérnöki diploma – kötendőnek célozza, s amely továbbá odairányul, hogy az automobilokon végzett javítási munkák árszabása hatóságilag szabályoztassék s a hatósági árszabályn túlmenő követelések zsarolásnak minősítettven, a büntetőtörvény hatálya alá helyeztessenek. E javaslat kifejezője annak az elégedetlenségnek, amely az automobil és motorkerékpár, nemkülönben a kerékpártulajdonosok körében általában észlelhető amiatt, hogy Budapestén alig lehet motor vagy kerékpár javítási munkát megbízhatóan elvégeztetni s hogy kivált az automobiljavítást végző műhelyek, a sofförökkel is összejátszva gyakran erős érvágást eszközölnek az autotulajdonosok zsebében. De ha az e tekintetben hangoztatott panaszokat jórészt jogosultaknak is kell elismerni, a javasolt intézkedések nem tekinthetők alkalmasaknak a bajok orvoslására, sőt azokat egyenesen kivihetetlennek kell minősítenünk. Az ipartörvény az engedélyhez kötött iparokat taxatív felsorolja és azok jegyzéke rendeleti utón nem bővítheti ki. A képesítéshez kötött iparok lajstromába ugyan a kereskedelemügyi miniszter újabb iparágakat besorozhat, azt újabb iparokkal kibővítheti, de ezáltal az illető iparok csak az ipartörvényben körülírt formai képesítéshez köthetnek. Az pedig nem tulajdonképeni kvalifikáció, hanem csak bizonyos ideig való tanonckodás és két évi szakbavágó munka, avagy pedig egyedül három évi tényleges szakba vágó munka igazolásában áll. E szerint a kereskedelemügyi miniszter csak azt mondhatná ki, hogy automobiljavítás önálló üzésére csak olyan egyén nyerhet jogosítványt, aki megelőző három évi szakbavágó munkát kimutatni képes, de nem írhatja elő az ilyen üzlettulajdonosok részére a gépészmérnöki diplomát, vagy az okleveles gépészmérnökök alkalmazását. Ami pedig az említett közönséges ipari képesítést illeti, azt az automobil- és kerékpár-javító iparosok ma sem nélkülözhetik, mert az általuk végzett munkálatok a géplakatos ipar körébe vágnak s mint ilyenek fennálló szabályaink értelmében képesítéshez kötvék. A mondottakból kifolyólag az automobil javításnak gépész-

mérnöki kvalifikációhoz és kormányhatósági engedélyhez való kötését csakis törvényhozási utón volna lehetséges megállapítani csak úgy, mint a javítási munkálatok kötelező árszabályát. Azonban sem az egyik, sem a másik intézkedés nem lehet alkalmas az automobil ja vitás terén a helyes és zavartalan ipari működést biztosítani és nem állana érdekében sem az autotulajdonosok közönségnek, sem az iparosoknak. Értesülésünk szerint úgy a budapesti kereskedelmi és iparkamara, mint az Országos Iparegyesület a szóbanforgó javaslatok ellen foglalt állást.

A droguisták ipardíja. A fővárosi ker. előjáróságok egyik legutóbb megtartott előjárói értekezéstől kifolyólag annak elrendelését kérték, hogy a drogua-üzletek tulajdonosai, akik üzletük folytatására tudvalevőleg a belügyminisztértől nyerik az engedélyt, az ipar díjat hasonlólag más engedélyes iparosokhoz, szintén megfizessék. Ennek az álláspontnak a helyesége kitűnik abból, hogy az ipartörvény 21. §-a, mely az engedélyek kiszolgáltatásáért járó díjakat szabályozza, nem tesz különbséget azon engedélyhez kötött iparok közt, amelyek gyakorlására az engedélyt az elsőfokú iparhatóság adja meg és azok közt, amelyekhez a megkívántató engedélynek a kiadására az ipartörvény 20. §-a értelmében a belügyminiszter illetékes. A droguista iparengedély után tehát éppen úgy megfizetendő és pedig a községi pénztárba az ipari oktatási célokra fordítandó ipardíj, (Budapestén 40 . K), mint akár a fogadó, vendéglő, vagy zsbáros ipari engedély után. Az ipardíj beszédhetése céljából pedig legcélszerűbbnek mutatkozik a kiadott droguista-engedélyeknek az I. fokú iparhatóságokhoz hivatalból való áttétele a belügyminisztérium részéről. A kifejtett állásponttal a kereskedelemügyi minisztérium már évekket ezelőtt azonosította magát a következő elvi jelentőségű határozattal: „A gyógyszerárakkal való kereskedés az 1884. évi XVII. t.-c. 10. §-ában soroltatván fel, ezen iparüzlet – eltekintve az I. T. 20. §-ában megállapított ama kivételes eljárástól, hogy ez üzletekre az engedélyt nem az iparhatóságok, hanem a belügyminiszter adja meg, – a többi engedélyhez kötött iparhatósággal azonos szempont alá esik, az ipartörvény rendelkezései tehát az üzletre nézve is alkalmazást találnak. (71222/1898. K. M.).

Celluloid gyártelepek telepengedélyhez kötése. Budapest székesfőváros tanácsa azt a kérelmet terjesztette a kereskedelemügyi miniszter elé, hogy a celluloid gyártelepek létesítése telepengedély elnyeréséhez köttessék, amire az ipartörvény 25. §-a, amely a telepengedélyes üzemek lajstromát tartalmazza, adja meg a fölhatalmazást. A budapesti ker. és iparkamara a kereskedelemügyi miniszter felhívására adott véleményében, tekintettel a celluloidgyártás nagyfokú tűzveszélyes voltára, a kérelmet pártolónak jelezte.

A budapesti építőmesterek stb. ipartestületének VII. évkönyve Jakabffy Ferenc ipartestületi elnök szerkesztésében a napokban hagyta el a sajtót. A gazdag tartalomról kiemelkedik „Az ipartestület 25 éves története”, amelyet Gunszt József főjegyző irt meg avatott tollal. Érdekes része a könyvnek három régi okirat „A pesti kőfaragó és kőműves céh 1695-iki kiváltságlevele”, „A pesti ácsmesterlegényeket illető kiváltságok 1773. évből” és a „Pesti ácsmesterlegények panaszos beadványa Pestváros tanácsához 1775. évben.” A dohos rendelkezések csodálatos bizarrsággal hatnak a mai kor fiára, akinek szemében valósággal öslényszerű jeleségnek tűnik fel a 17-ik és 18-ik század mesterlegénye a mai kapitalisztikus ipar szervezett munkása mellett.

Az új rendőri büntető szabályokban nyert szakképviselési jogkörből kifolyólag a budapesti kereskedelmi és iparkamara 20673/911. szám alatt a következő átiratot intézte a Pest- és Fejérmegyebeli valamennyi elsőfokú iparhatóságához:

„Általánosan ismeretes, hogy az u. n. hólapda vagy lavina-szelvények kibocsájtása és árusítása tisztességtelen és fennálló szabályaink értelmében tilos dolog; ennek dacára értesülésünk szerint vannak üzletemberek, akik ilyen szelvényeket kibocsájtanak és egyes helyeken számos magánegyen üzérkedik ilyen, gyakran külföldről származó szelvényekkel, azok továbbadásával. Ezen visszaélések erélyes visszaszorítása céljából van szerencsénk a tek. Címet felkérni, hogy a rendőri büntetőeljárás szabályozása tárgyában törvényes fölhatalmazásból kifolyólag kibocsájtott, f. évi január hó 1-én életbelépett 65.000/909. számú belügyminiszteri rendelet 30. §-a, és 24. §-ának 2. bekezdése alapján ezentúl a szelvény kibocsájtó üzletemberek és a hólapda-szelvényeket árusító magánegyenek ellen irányuló mindennemű panaszokat és följelentéseket az alulírott kamarával, mint az idézett rendelet 17. szakaszának 4. bekezdése s a 166.000/1910. számú belügyminiszteri körrendeletben foglalt jegyzék III. cikkének b) pontja értelmében törvényes hatáskörrel bíró szakképviselővel esetről-esetre közölni szíveskedjék.”

A Kereskedelmi és iparkamarák szakvéleményei.

1. *Biztosító társaságok iparigazolványt szerezni kötelesek.* Egy újonnan alakult biztosító részvénytársaság a VI. kerületben irodáját megnyitván, e körülményt, továbbá a cégbejegyzés és az ügyvezető igazgatók kinevezését az illetékes kerületi előjárásnak bejelentette. Ebből kifolyólag fölmerült az a kérdés, hogy tartozik-e a szóban forgó részvénytársaság az ipardíjat megfizetve, iparigazolványt szerezni s erre nézve az előjáróság megkeresésére a budapesti ker. és iparkamara a következőképp nyilatkozott: „.....f. évi 23.482. számú b. megkeresésére van szerencsénk értesíteni, hogy véleményünk szerint fentnevezett újonnan alakult biztosító társaság a fennálló szabályok értelmében iparigazolványt szerezni köteles. Ugyanis mint már az 1891. évi 32.117. számú ker. min. rendelet (R. T. 1891. év, 621.) is kimondotta, a kereskedelmi törvény 6. §-ának megfelelőleg az ipartörvénynek vonatkozó rendelkezései a kereskedelmi vagy iparüzletet folytató részvénytársaságokra és szövetkezetekre is kiterjednek s így azok az iparüzés megkezdésére vonatkozó 4. §. rendelkezésének is megfelelni tartoznak. Ehhez képest nevezett iparbejelentést tevő cég felhívandó volna, hogy az ipardíjat fizesse be s azután neki az iparigazolvány kiszolgáltatandó volna.”

2. *Feltűnő falragaszok kibocsájtása (plakátózás) és azokra „tavaszi árak” hirdetése nem állapítja meg a tömeges és gyors vásárlásra ingerlés kihágását.* Miskolci kamara válasza 627. sz. alatt a gy.-i rendőrfőkapitány megkeresésére egy ruhakereskedő elleni kihágási ügyben.

3. *Megtévesztő szövegű reklámcédulák alkalmazása nem tömeges és gyors vásárlásra való ingerlési hanem az ipt. 58. §-ába ütköző kihágás (hamis jelzők és adatok.)*

Egy fővárosi rőfös- és divatárkereskedő elleni iparkihágási ügyben, aki mindenféle színes cédulákat ragasztott ki üzletén, különböző hangzatos szöveggel, mint: „Folytatólagos kiárusítás”. „Az idény-cikkek raktára feloszlik és teljesen kiárusítjuk”. – Az egészen

apró betűs szövegben a „feloszlik” szó csupa nagy betűből sokszorosán nagyobb fajta betűvel volt szedve, minek folytán az egész cédula úgy tűnhetett fel a közönség előtt, mintha benne az üzlet feloszlatása hirdettetnék, ami nem felel meg a valóságnak. Szemben az I. és a II. fokú iparhatósággal, amelyek az inkriminált cselekvényben tömeges és gyors vásárlásra való ingerlést láttak és azért 200 K pénzbüntetést, továbbá 200 K engedélydíj és a befolyt összeg 10%-ának megfizetését rótták ki, a harmadfokú vélemény adásra fölhívott budapesti kereskedelmi és iparkamara a közönséget megtévesztő, valótlan jelző használatát, tehát az ipartörvény 58. §-ába ütköző kihágást látta főforogni s az ipartörvény 156. szakasza alapján enyhébb büntetés kirovását hozta javaslatba.

4. *Valóságnak megfelelő üzletáthelyezési hirdetmények alkalmazása nem kihágás.*

Egy fővárosi cipész a következő föliratokat alkalmazta üzletén: „Kibérlés miatt az üzlet áthelyeztetik”; „Berendezés eladó”; „Mélyen leszállított árak”; „Olcsó árak”, amiben az I. és II. fokú iparhatóságok tömeges és gyors vásárlásra való ingerlést láttak s ezért a terheltet súlyos pénzbírsággal sújtották, azonkívül a végeladási engedélydíj megfizetésére, továbbá az árusításból befolyt összeg 10%-ának beszolgáltatására kötelezték. A kereskedelemügyi miniszter által III. fokú véleményadásra fölhívott budapesti kereskedelmi és iparkamara, arra való tekintettel, hogy a szóban levő esetben az üzletáthelyezés tényleg főforog, az erre vonatkozó és a valóságnak megfelelő hirdetményeknek alkalmazásában az üzlettulajdonost nem vélt korlátozhatónak és a panaszlott cselekményben sem az iptv. 51. §-ába, sem az 58. §-ába ütköző kihágás tényálladékát föl nem ismerve, fölmentést hozott javaslatba.

5. *Az ipartörvény 58. §-ába ütköző valótlan jelző: 50% megtakarítás.*

Egy vidéki divatárkereskedőt, aki a helyi lapban hirdetést tett közzé, melyben üzlete áthelyezését tudatva, „nagy kiárusításról” és 50% megtakarításról szól, az alsóbbfokú hatóságok tömeges és gyors vásárlásra való ingerlés miatt, az enyhítő 92. szakasz alkalmazásával 20 korona pénzbüntetésre Ítélték. A kereskedelemügyi miniszter 30.770/911. számú fölhívására a budapesti ker. és iparkamara ebben az ügyben a következő véleményt adta:

A kihágási eljárás során inkriminált hirdetmény, amelyben a következő kitételek foglaltatnak: „Nagy kiárusítás”; – „Miatán 38 év óta fennálló és jó hírnévnek örvendő divatáru-üzletemet házlebontás miatt új helyiségbe helyezem át, a raktáron levő összes árukat mélyen leszállított árban árusítom ki. Szeressen tehát mindenki meggyőződést arról, hogy árait tényleg olcsóbbak, mint bárhol” – „50% megtakarítás” – és amely hirdetmény nem is az üzletben magán alkalmaztatott, hanem a helyi lap hirdetési rovatában tétetett közzé, a tisztelettel alulírott kamara nézete szerint nem állapítja meg az iptv. 51. §-ában körülírt tömeges és gyors vásárlásra ingerlés kihágásának tényálladékát, különösen tekintve azt, hogy az üzletáthelyezés valósággal fenforog. De az ipartörvény 58. §. szempontjából kifogásolandónak találjuk az idézett hirdetmény azon kitételét, hogy: „50% megtakarítás”, mert az megtévesztő jellegű és úgy is magyarázható a hiszékeny közönség részéről, hogy az eladó az áraiból ennyi, azaz 50% engedményt, levonást ígér. Ennélfogva panaszlott véleményünk szerint az ipartörvény 58. §-a értelmében valótlan és megtévesztő adat használatának kihágása miatt elmarasztalandó s az ítéletileg már kiszabott mérsékelt 20 kor. pénzbüntetéssel sújtandó volna a 157. szakasz d) pontja alapján.

6. *A magánosoknál való megrendelésgyűjtés nem ütközik az 1900. évi XXV. t.-cz. 1. §-ába, ha az illetőktől való meghívólevelek alapján történik.* (Bpesti kamara a pestmegyei alispán megkeresésére.)

7. *Kőművesmester asztalos tanoncot nem tarthat.*

A budapesti ker. és iparkamara Szentendre r.-t. város polgármesterének megkeresésére adott véleményében kifejti, hogy a kőművesmester, aki az ipt. 48. §-a, úgyszintén a 46.188/1884. sz. ker. min. rendelet 3. §-a értelmében fel van jogosítva az általa építésre felvállalt földszintes lakóházakon előforduló összes, tehát az asztalos munkálatokat is elvégezni, ha az asztalos mesterségre szóló képesítést nem igazolta, az ipt. 47. §-ában kifejezett elv értelmében, tekintettel arra, hogy az ipt. 48. §-a csak a megkívántató segéderőkről emlékszik meg, – asztalos tanonc tartására nem bir jogosultsággal.

Válaszok*)

Szolgabíró, Az iparigazolványért folyamodónak azon bejelentésére, mely szerint irodájának hivatalosa leendő kiskereskedők, gazdák, nagykereskedők és gyárosok között a forgalmat lebonyolítani, továbbá, hogy a gyárosok és nagykereskedők képviselőit elvállalni és számukra üzletszerzéssel foglalkozni kíván – ügynöki iparigazolvány adandó ki, mert az általa folytatni kívánt és a fentiekben körvonalozott foglalkozás az ügynökösködés fogalmát állapítja meg, amely mint a kereskedés egy ága, szabadon, egyszerű iparigazolvány alapján üzhető. Az iparigazolvány szövegében az üzletkör folyamodó kívánságához képest esetleg a következő szöveggel körvonalozható: „termény-, élelmiszer-, kézműáru-, gép-üzynökség és bizomány”, vagy egyszerűen így: „áruüzynökség” stb. – Az „*Áruforgalmi iroda*” megjelölést, mint cégfeliratot, vagy toldatot folyamodó az iparigazolvány elnyerése után alkalmazhatja, de az az iparigazolvány szövegébe nézetünk szerint nem vehető fel.

F. P. Nagyvárad. A munkakönyv a munkaviszony megszűnésekor a segédnek kiadandó s az a főnök, aki azt rosszhiszeműen elmulasztja, nemcsak a munkásnak okozott kárt megtéríteni tartozik, hanem az ipartörvény 157. §-ának a) pontja alapján iparkihágásért 40 K-tól 400 K-ig terjedő pénzbüntetéssel is sújtható. Adott esetben legcélszerűbb az illetékes elsőfokú iparhatóságnál (Nagyváradon a rendőrkapitányság) rövid írásos kérvényt beadni az iránt, hogy az iparhatóság a munkakönyv kiadása, esetleg a munkakönyvet visszatartó munkaadó megbüntetésére iránt sürögösen intézkedjék.

Ipari tulajdon.

Rovatvezető: **dr. Bányász Jenő,**

a budapesti keresk. és iparkamara védjegyhivatalának vezetője.

Az áruházak és a védjegyes áruk. A fogyasztó közönségnek a védjegyes áruk iránt való makacs ragaszkodása, az áruházak által, a saját üzleti elnevezésük alatt forgalomba hozott (a legelőnyösebb feltételek mellett szállító gyáros cégek által gyártott) áruk általános fogyasztását nagy mérvben korlátozta. Éppen ez oknál fogva Amerikában az áruházak a cég nevével vagy jelzésével ellátott ruhaárak

forgalombahozatala ellen a legszélesebb ellenállást fejtik ki. Ilyen árukat (a kalap-árak kivételével) raktáron egyáltalában nem tartanak. A védjegyes áruk forgalombahozatala elleni megállapodás azonban nem csupán a nagyobb városok áruházaira terjed ki, hanem mindazon kisebb városok áruházaira is, amelyek 100.000 lakossal nem bírnak. A védjegyes áruk elleni harc oly intenzív méreteket öltött, hogy a ruha-áru-gyárosok közismert márkáikkal ellátott gyártmányaiknak 75%-át 100.000-nél kevesebb lakosú városokban kénytelenek elhelyezni. – Az áruházak általa védjegyes áruk ellen folytatott ez a harc az ő szempontjukból mindenképpen indokolt. Hiszen csak előnyös lehet reájuk nézve, ha a fogyasztók nem követhetnek egy bizonyos márkával ellátott árucikket és így nem kötelezik őket arra, hogy az ilyen védjegyes árukat előállító, illetve forgalomba hozó gyáros, kereskedő cégekkel állandóan üzleti összeköttetésben álljanak, hogy továbbá az áruk árának kiszabásában nem korlátozottnak. Az ilyen eljárás azonban csakhamar a gyáros cégek féktelen versengésére fog vezetni, amely versengés alatt a tömegcikket gyártó vállalatok az áruházak önkényének tökéletesen ki lesznek szolgáltatva.

Az árunemek egyneműségének e kérdésében igen fontos elvi jelentőségű határozatot hozott a német Reichsgericht. Az árunemek egyneműségének a vizsgálatánál, az egyneműséget a forgalom felfogása szerint tartja meghatározandónak, annak különös figyelembe vételével, vajjon a szemben álló védjegyeknek a használata nem alkalmas a vevőközönséget az áru származását illetőleg megtéveszteni. Az egyneműség kérdésében vallott felfogásához hozzá fűzi, hogy az áruk rendeltetése, az áruk egyneműségének a kérdésére fontossággal bírhat ugyan, de egymagában nem ügödöntő, mert úgy mond, az egyneműség fenforoghat akkor is, ha a panaszos által megnevezett szerszámok a kézművesség, a panaszlott által megnevezettek pedig a mezőgazdaság céljaira szolgálnak.

A védjeggyel ellátott gyógyszerészeti áruk közhasználatára Oroszországban. A „Vjoszt-nik Obszetekvennej Higieny” 1911. évi áprilisi füzetének 149. lapján a következő közlést olvassuk: A Mediczinszky Szovjet (orvosi tanács) folyó évi február 8-án 162. számú jegyzőkönyvi határozatában megengedi az Oroszországba való bevitelét bármiféle külföldi orvosságnak (szernek), s azok alkotó részeinek a köregészségügyi, törvényszéki és gyakorlati orvosságok szemléjében való közzétételével feljogosítja az orosz birodalom minden rendes gyógyszerterát, hogy szabadon készíthessenek olyan szereket, amelyek összetételükre azonosok a külföldi szerekekkel – és azokat ugyanazon név alatt hozhassák is forgalomba, de azal a hozzáadással, hogy a címkén a cég neve és a készítés helye feltüntetessék. Nevezett lap az orvosi tanács bölcs határozatához még szerény óhajként hozzá fűzi, hogy a külföldi orvosszerek kimerítő jegyzéke az összes gyógyszerterák vezetőivel közöltessék, úgyszintén egyúttal a külföldi gyógyszerészeti készítmények összetételére és készítése módjára vonatkozó tudnivalók is közzé tétessenek. Eltekintve attól, hogy az orosz orvosi tanács e bölcs határozatával az Oroszországgal kötött szerződésünket durván megsértette, a már értéket képviselő magyar védjegyeket egyszerűen közpreda tárgyává teszi. Hogy a jövőben gyárosaink aligha fogják Oroszországot védjegyes áruikkal felkeresni, azt talán mondanunk sem kell. A már értéket képviselő védjegyek kisajátítása ellen azonban fel kell emelnünk tiltakozó szavunkat, s az orosz kormánytól a kellő lépéseket haladéktalanul meg kell tennünk.

*) E cím alatt a szerkesztőség díjtalanul ad fölvilágosítást az ipari közigazgatás körébe vágó törvényekről és rendeletekről, tájékoztatást, útbaigazítást és tanácsot az iparüzletre vonatkozó mindennemű gyakorlati kérdésekben.

A „tudatosság” védjegybitorlási perekben. A konkrét esetben G. prágai gyógyszerész a Bayer & Go. elberfeldi cég az „Aspirin” védjegy bitorlása miatt feljelentette. Panaszlott állítólag több ízben azért követte el a védjegybitorlást, hogy az orvosivényeken rendelt „Aspirin” helyett, más olcsóbb készítményt szolgáltatott ki a feleknek és mindemellett az eredeti Aspirin-nak az árát, amely jóval magasabb, fizetteti meg a vevőkkel. A prágai Landesgericht mint büntető bíróság G. gyógyszerészt a vád és következményei alól felmentette, mert, úgymond, nem nyert igazolást, hogy G. a bitorlást tudatosan követte volna el. Ezt az ítéletet panaszos cég semmisségi panasszal támadta meg, mire a semmitőszék a megtámadott ítéletet feloldotta. A semmitőszéknek ez az ítélete azért kelthet érdeklődést, mert ebben a bíróság a tudatosság mértékét nézve a következő fontos elvi kijelentéseket tette. Jogi tévedés azt hinni, hogy a törvény teljes tudatosságot követel meg; teljesen elegendő a dolus eventualis főforgása, még pedig nem csupán abban az irányban, hogy a tettesnek a védjegyoltalomról tudomása van, hanem abban az irányban is, hogy védjegyoltalom alatt álló áruját, mint olyant adja el, amely a törvényes oltalmat élvezzi.

A névjog és a védjegyjog viszonya. A „Markenschutz und Wettbewerbsrecht” című szakfolyóirat „Védjegyjogi problémák” cím alatt a feltaláló nevével mint árujegygyel (védjegygyel) megjelölt találmányok védjegyoltalma tekintetében igen érdekes fejtegetéseket közöl. Előfordul, úgymond, hogy a feltaláló többekre ruhazza át feltalálói jogát pld. azzal a rendeltetéssel, hogy a jogutódok mindegyike más és más országban értékesítse a szabadalmat. Gyakran megesik, hogy a találmányt a feltaláló a saját nevével nevezi el és a jogutódok mindegyikét feljogosítja egy-egy országban annak használatára. Ilyen esetben a név személyesség! jog tárgyául tekintendő, amely – mint minden más személyességi jog – csakis az üzlettel kapcsolatban ruházható át. Az üzleti vállalatnak azonban ebben az esetben maga a találmány tekintendő, amelyen a vállalat alapszik. Közel áll azonban ilyen esetben az a veszély, hogy a feltaláló neve árunévvé válik, mert ha a szabadalomtulajdonosoknak viszont a használati jogosultságnak (licentiánusoknak) is megadják a névhasználati engedélyt, akkor abból szükségképpen árnelvezés lesz. Ebből az esetből gyakran származhatnak nehézségek, mert ha a jogutódok közül – akiknek mindegyike jogosult a névhasználatra – egyik vagy másik külföldi államokban is bejegyezteti az elnevezést, amely esetben védjegyjogilag megtilthatja a másik jogosultnak az illető ország területén ezen elnevezés használatát, holott magán jogilag kötelezve van annak túsérésére. Ilyen esetben azonban a védjegyjogi jogalappal szemben magánjogi kifogás hozható fel.

A champagne elnevezés kérdése. A francia államtanács f. hó 3-án tartott ülésében a Champagne terület elhatárolási kérdésében megalkotván véleményét, azt a kamara is magáévá tette. Ehhez képest az államtanács azt határozta el, hogy a „Champagne” elnevezést a *Marne vidék bőrtermékei részére* tartja fenn, míg az Aube és a vele kapcsolatos környék vinnellérei a „*Champagne de la deuxième zone*” elnevezést használhatják. Franciaország ezen származási jelzőinek törvényes oltalma azonban természetesen nem érhető nemzetközi vonatkozásban is, mivel nemzetközi megegyezés híján a francia területi meghatározások a külföldön hatástalanok maradnak és így a francia ipart a világpiacon a külföldi verseny ellen ez az államtanácsi határozat meg nem oltalmazza.

A szabad. hivatal szabadalmi ügyekben hozott határozatai. Valamely eljárás főleges műveletének elhagyása föltalálói tevékenységet nem foglal magában. (0.542. 3393/911.) A bejelentési osztály tanuk vallomásaiból megállapította, hogy a bejelentés tárgyával azonos nemesszövevből egy darabot szétküldötték. Minthogy azonban ezeket a darabokat a bejelentési osztály csak mintáknak tekintette, azoknak az elkészítésében és szétküldésében a nyilvános gyakorlatbavétel tényét főforogni nem látta. (V. 945. 1358/911.) A bejelentés tárgya működésében hatályosabbnak vélelmezettvén a fölhozott anteriorításoknál új műszaki hatást eredményező találmány főforgása megállapított s a szabadalom megadatott. L. 2574. 8152/910. Ismert szerkezetnél alkalmazott ismert berendezésnek más tárgy körébe való átvitelét a bejelentési osztály szabadalmazható találmánynak találta, egyrészt a tárgyi körök egymástól igen eltérő, távolfekvő volta miatt, másrészt, mert az átvitel tárgya újabb használati körében megfelelő átépítés nélkül alkalmazható nem volt. (V. 5047. 3282/911.) Kérelmező osztrák elsőbbségi igényével, a találmánynak a törvény és rendelet által megkövetelt azonossága hiányában, elutasított. (K. 1809. 4993/911.)

Kártérítési kötelezettség. Az a körülmény, hogy a jogerősen felmentettek, illetve annak a terheltnek vagyonára elrendelt kárra nézve, akivel szemben a büntető eljárás jogerősen meg lett szüntetve, az 1896: XXXIII. t.-c. rendelkezést nem tartalmaz, nem zárja ki ugyan ki az ekként származott kárigénynek a törvény rendes útján való érvényesítését, – az ebből eredő kártérítési kötelezettségnek a magánjog általános szabályai alapján való megállapításáról azonban csak oly esetben lehet szó, ha kétségtelen, hogy az a bűnügyi eljárás, melynek folyamán a bűnügyi zárlat elrendeltetett, nyilván alaptalan panasz folytán indítatott meg, illetve a bűnügyi zárlat rosszhiszeműen eszközöltetett ki. (Curia 910. V/3931, sz.)

Közgazdaság.

A budapesti kereskedelmi és iparkamara plenáris ülése. F. hó 11-én tartotta a budapesti kamara ez idei 4. teljes ülését, melynek napirendjén a következő fontos és közérdekű tárgyak szerepeltek: Az elnökség fölhatalmazása a vámpolitikai központ előkészítésére és megalakítására, aminek folyamánaképp a 13-ára egybehívott országos kamarai értekezleten megalakult a „Magyar Korona Országai Kereskedelmi és Iparkamaráinak Vámpolitikai Központja”. Előterjesztés a terményhamisítási törvény (1895: XLVI.) és a kapcsolatos rendeletek módosítása és a Codex Alimentarius Hungaricus kiadása iránt. Az új véderőtörvény megalkotása alkalmából a kamara az egyéves önkéntességi jogosultság tárgyában oly értelmű előterjesztést tesz, hogy az egyéves önkéntességi jogot már a középiskola hat osztályának az elvégzése is biztosítsa, hogy továbbá a most érvényben levő véderőtörvényben rendszeresített képesítő vizsga mai alakjában a jövőben is fentartassék.

Tárgyaltatott továbbá egyebek közt a gyógyszer-ek, gyógyszerfélék és mérgek árusítására vonatkozó új belügyminiszteri rendelet tervezete, a kamarai választás alakiságait szabályozandó kereskedelemügyi miniszteri rendelet tervezete, valamint a londoni nemzetközi kamarai kongresszuson tett indítvány egy nemzetközi naptár létesítése és a húsvéti ünnepek időpontjának állandósítása iránt.

A postabélyeg alkonya. A nagyobb üzletházak és vállalatok postaforgalma manapság oly óriásivá nőtte ki magát, hogy a bélyegfelragasztás egyszerű művelete is nagy munkát és időt igényel. Nem csoda, ha egyie inkább előtérbe nyomul a kérdés: miképpen lehetne megszüntetni a bélyegragasztást. Javaslatokban nincsen hiány. Bajorország néhány nagyobb postahivatalnál már megszüntette a tömegküldemények felbélyegzésének kötelezettségét. Az érdekelt körök szívesen mentek bele ebbe az újításba és csak a München II. postahivatalnál a múlt év végéig 10 milliót meghaladó tömegküldeményt adtak fel bélyeg nélkül. A portót készpénzben fizették be és a postakincstár ezzel 10 millió értékű postabélyeg papirosának, nyomtatásának költségét takarította meg, az érdekelt felek pedig természetesen időt és fáradságot, vagyis szintén csak pénzt. A modern technikának aligha volna megoldhatatlan kérdés – írja az Umschau – valami olyan automatikus számlálóeszköz kitalálása, amely még tökéletesebbé tenné a postakezelést és amely lehetségessé tenné, hogy a posta megbízottja a mérőeszköz jelzése szerint éppen úgy beszédjék eljén a havi összegeket, mint beszédek a gázművek és villanyszolgáltató művek megbízottai.

Itt említhetjük azt is, hogy Magyarországon régi kívánsága az üzleti és kereskedelmi világnak, hogy a posta legalább olyan borítékokat hozzon forgalomba, amelyekben a bélyeg már rá van nyomva, hogy ezáltal a bélyegkezelés egyszerűsítették. A magyar postán voltak már forgalomban ilyen borítékok és újságszalagok is, de ezeket lassanként kivonták a forgalomból. Most a kamarák kérték a kereskedelmi minisztert az újfajta bélyeges borítékok kibocsátására és a kereskedelmi miniszter hozzájárult a reformhoz. így legközelebb magánfelek is rendelhetnek majd bélyeggel ellátott borítékot.

Mi van az ipartörvényvel? A Pesti Hírlap írja a következőket: Mikor a koalíció befejezte pályafutását, az új kormány tabula rasát csinált. A koalíció alkotásait sutba dobták és új alapon kezdtek fölépíteni mindent. így került a lomtárba a Sztérényi-Kossuth-féle ipartörvény-tervezet is, amelyről az új kormány bejelentette, hogy rossz és hasznavehetetlen és – quae mutatio rerum – éppen Sztérényi munkatársai voltak azok, akik a hibákat egymásután fölfedezték. A kereskedelmi minisztérium erre összeállított egy bizottságot, hogy az anyagot megrevideálja és az új, modern iparjog alapjait megvesse. A „kigondoló bizottság” össze is ült vagy egy esztendeje, adott ki magáról egy kommunikét, melyben megszületését bejelentette, megígérte egyben, hogy nagy, egységes ipartörvény helyett rövidesen célszerűbb és jobb részlettörvények előkészítéséről fog gondoskodni és azóta – hallgat. Körülbelül egy esztendeje a világ erről a bizottságról nem tud semmit. Kint a legtökéletesebb bizonytalanság uralkodik, az emberek nem tudják, hogy mi történik, mi fog megváltozni, a bizottság és a minisztérium ellenben nem ad életjelt magáról. Lehet, hogy a bizottságnak nem sürgős a dolgi vannak azonban igen sokan, akiket a várható változások nagyon is érdekelnek. Az előkészítő anyag tíz év óta együtt van, a bizottságnak és a minisztériumnak nem kerülne túlságos nehézségébe, ha féltve őrzött titkaiból valamit elárulna, hogy a gyakorlati élet is elkészüljön, a várható változásokra. Máskülönből attól kell félni, hogy a nagyszámú kötetekben összegyűjtött „anyag”, amely egymagában is százezer koronánál többbe került, elavul és akkor megint új anyaggyűjtésnek, új bizonytalanságnak nézünk elébe. Éppen ezért kérünk” kell a minisztériumot és a kiküldött bizottságot, áruljon el tizenkét havimunkájá-

nak eredményéből annyit, vajjon meghalt-e a leányzó, vagy csak alszik?

Az átruházási nyilatkozatok megletezőse. A pénzügyminisztérium a Gyáriparosok Szövetségének panaszára kimondotta, hogy a fuvardíjtöbbleteknek harmadik személy kezéhez való visszatérítése iránti nyilatkozatok a Szövetség által használt formában engedményeknek nem tekinthetők és amennyiben 10[^] filléres bélyeggel el vannak látva, az engedmények után járó fokozati illeték lerovásának elmulasztása miatt eszközölt leletezés törvényes alappal nem bír.

Ezzel a kérdéssel alkalmá nyílt újabban a m. kir. közigazgatási bíróságnak is foglalkoznia és a közipazgatási bíróságnak, mint legfőbb jogorvoslati hatóságnak álláspontja még kedvezőbb. Kimondotta ugyanis a közigazgatási bíróság, hogy az olyan levélalakú irat, amelyben valaki fuvardíjtöbblet vállalatot arról értesít, hogy a neki kijáró fuvardíjtöbblet vagy kártérítési összeg folyóvá tételének kieszközölésével és a pénz féléveléssel mást bízott meg vagy pedig arról értesít, hogy a neki visszajáró fuvardíjtöbbletre vonatkozó igényét másra ruházta át, vagy hogy a visszakövetelés joga mást illet meg, – tekintet nélkül arra, hogy a fuvarozó magánszemély vagy társaság, avagy az állam a fuvarozó – mint kereskedelmi levél az illetéki díjjegyzék 59. tétele 4. pontjának első bekezdése értelmében feltételeesen illetékmentes.

Országos kiállítás Bernben 1914-ben. Évek óta folynak az előkészületek a harmadik svájci országos kiállításra, melyet 110-ben Bernben, az előző kettőnél jóval nagyobb arányokban kívánnak megtartani.

Az első országos kiállítást 1883-ban Zürichben tartották meg, melyen 5.540 kiállító vett részt, a másodikat pedig 186-ban Genfben, amikor már 7.686 volt a kiállítók száma. Ez alkalommal az előirányzat szerint 10.000 kiállítóra számítanak s a fedett kiállítási terület az előző 38.263, illetve 73.000 négyszögméterrel szemben 100.000 négyszögméterrel van prelinálva.

A kiállítás költségei 8.700.000 frankkal vannak előirányozva, mely összegből 3.250.000 frank a szövetségi kormány által kilátásba helyezett államsegélyből és a kantonok hozzájárulásából, a hiányzó rész pedig térdijakból és a kiállítás egyéb bevételeiből fedeztetnék.

A szövetségi kormány által kilátásba helyezett államsegély 2.050.000 frankban van megállapítva, mely összegből 1.750.000 frank az ipari és 300.000 frank a mezőgazdasági kiállítás céljaira fordítandó.

A kiállítás hat főcsoportból fog állani, u. m.:

- I. Óstermelés.
- II. Ipar, kézműipar, technika.
- III. Kereskedelem, közlekedésügy.
- IV. Közgazdaság, népjóléti intézmények.
- V. Hadügy.
- VI. Művészet, tudomány.

A kiállítás vezetősége a kantonok kiküldöttjeiből áll s az esetleg elérendő nyereség közcélokra fog fordíthatni.”

Drákói törvény a trösztök visszaélései ellen. A fogyasztóközönség érdekében még egy állam se hozott olyan elhatározott szigorúságú törvényt, mint Kanada a „Combines Investigation Act”-tal, amely páratlanul merész intézkedéseket tartalmaz nem a trösztök, hanem ezek visszaélései ellen. Hat fogyasztónak már joga van a legfelsőbb bírósághoz fordulnia, ha azt hiszi, hogy valamely cikkre nézve tröszt jött létre, amely az árakat indokolatlanul felszórólja vagy a szabad kereskedelmet korlátozza. Ha a bíróságot a felhozott tények meggyőzik, úgy a munkaügyi minisz-

teről vizsgálatot kér, amely államköltségen foganatosítottatik. A vizsgáló-bizottság három tagból áll s ezek egyikét a panaszosok, másikát a panaszlott vállalat vagy tröszt nevezi meg s ezek ketten a bíróság tagjai közül elnököt választanak. Ha nem tudnak megegyezni: a miniszter rendel elnököt. Ez a bizottság tetzés szerinti vizsgálatot foganatosíthat, tanukat hallgathat ki stb. és végül jelentést tesz a miniszternek. Ha a panasz alaposnak bizonyul, a kormánynak jogában áll a vámtarifát az illető cikkre nézve leszállítani vagy teljesen megszüntetni, sőt a szabadalmi törvény rendelkezéseit is hatálytalaníthatja, ha a közönség kiszípolozásáról van szó. Ezzel a törvényvel Kanada – úgy látszik – meg fogja tudni akadályozni, hogy az Uniót korrumpáló és súlyosan károsító tröszt-nyavalya határai között erőre kapjon.

Kerékpáron teljesített szolgálatból eredő balesetért a munkáltató felelős, ha a kerékpár használata nem a munkaadó utasítására történt is. Felperes férje mint beszédő és elárúsító volt alkalmazva alperesi cégnél. Mint ilyennek nagyszámú ügyfelet kellett meglátogatnia szerte a városban minden nap. E célból biciklit használt és így történt, hogy egy ízben összeütközött egy omnibuszkocsival, amely halálra gázolta. Alperes védekezése az volt, hogy a baleset a részére teljesített munka közben történt ugyan, de nem a munka természetéből következett. Az alsóbíróság megállapította, hogy felperes férje a baleset előtt kilenc hónapig használta alperes szolgálatában a biciklit, mint használják mások is abban a szakmában. De nem kellett használnia szolgálati kötelességből, munkáltatója ezt nem kívánta tőle, bár meg se tiltotta neki, noha semmi haszna se volt belőle, hogy alkalmazottja biciklit használ, mert szolgálatát épen úgy elláthatta volna gyalog is. Ez alapon nem találta a bíróság a balesetet a szolgálattal okozati összefüggésben állónak és elutasította felperest keresetével. A felsőbbíróság azonban megállapította alperes kártérítési kötelezettségét, kimondván, hogy nem tesz különbséget, vajjon utasításra járja-e be valaki szolgálatából kifolyólag a várost biciklin, vagy saját elhatározásából. A lényeg az, hogy felperes férjének alkalmazója tudott a bicikli használatáról és nem tiltotta azt meg, amiből önként következik, hogy a baleset a szolgálatban és a szolgálat természetéből kifolyólag érte felperes férjét. („Labour Gazette”).

A szocializmus és kommunizmus bibliográfiája. Joseph Stammhammer híres könyvének harmadik kötete jelent meg Jenában, Gustav Fischer kiadásában. A bámulatos, szinte önfeláldozó szorgalommal összeállított gyűjtemény e kötete az 1908-ig terjedő anyagot dolgozza fel. Ami a második kötet lezárta óta (1900) a szocializmusról, kommunizmusról, szociális mozgalomról, munkáskérdésről, szakszervezeti ügyről és hasonló e körbe vágó témáról könyvben vagy újságban nyolc év alatt megjelent, azt mind felkutatta és regisztrálta a szerző, aki ezzel megbecsülhetetlen útmutatót ad a kutató kezébe.

Érdekes könyv Amerikáról. Daszynski, a kiváló szociáldemokrata képviselő érdekes könyvben teszi közzé Amerikában szerzett tapasztalatait. – Megfigyelése szerint a tanulatlan munkás legalább 1 dollárt (5 koronát) keres naponként. Könnyen elképzelhetjük, hogy mit jelent ez a galíciai parasztnak, aki hazájában 40 és legföljebb 80 fillér napi kereset mellett tengette életét. A tanult munkás legalább 2 dollárt keres naponként, ha a műhelyén kívül foglalkoztatják 5 dollárt, tehát 20 koronát. De ezek az idegen világrészekből beözönlő munkaerők tisztá hasznára vannak az Egyesült Államoknak, mert kiképzésük nem kerül egy fillérükbe.

Az amerikai munkapiacnak jellegzetes vonása a minden rendű kézi ügyességnek és minden anyagilag látható

eredménynek a megbecsülése. Az úgynevezett szellemi munkásoknak nincs valami jó dolguk. Daszynski megismerkedett egy bölcsészeti doktorral, akinek hónapokon át tartó kilincselés után örülnie kellett, hogy végre fölfogadták egy farmban fejősnak. Figyelemre méltók a fizetési viszonyok a newyorki pártlapnál, amelynek főszerkesztője 23 dollárt, szedői azonban 48 dollárt és öntője 70 dollárt kapnak hetenként. Gyári üzemekben a könyvelő 13 és a lakatos 18 dollárt kap hetenként. A munkások annyira tudatában vannak értéküknek, hogy alacsony lelkű hízlegőnek vagy bolondnak bélyegeznék azt, aki közülök alázatosan megemelné kalapját a vállalkozó előtt.

Nagyon fontos az amerikai munkamegosztás is, amely nemcsak a termelés intenzitását fokozza, de egyúttal gondoskodik a munkás gyorsabb kiképzéséről is. Így például az iskolázatlan galíciai paraszt, aki csak szántani tud, szabósággal kezdi amerikai pályafutását. Egy öltöny ugyanis, mielőtt elkészül, 40 ember kezén megy keresztül. Ezért tud azután az iskolázatlan is nyomban tanult munkássá lenni, jóllehet éveken át csak gombvarrással foglalkozik és szabóművésze ezen a ponton véget is ér.

A termelésnek legfontosabb alapelve, hogy az üzem a legmodernebb technika színvonalán tartassék. Ezért minden javítást, amely a munkamegosztásra vagy gyorsaságra előnyös, tekintet nélkül a költségekre, azonnal bevezetnek. Daszynski egy alkalommal valami trágyakocsit ajánló hirdetést olvasott. A kocsi maga trágyázott és széjjelhordta a trágyát. Darabja 90 dollárba került. És rövid időn belül 10.000 darabot adtak el belőle. Ez azt bizonyítja, hogy a mezőgazdaság is odaát mindinkább gépes üzemé lesz. Utójában Daszynski számtalan üresen álló farmot látott. E farmok tulajdonosainak az okozta a romlásukat, hogy nem tudtak a gépekkel bánni és így nem voltak versenyképesek. Ilyen körülmények között – bár kissé szokatlanul hangzik – Amerikában jobban boldogul a mechanikus a mezőgazdaságban, mint a parasztember. A farmokon is divik a munkamegosztás. Vannak olyan telepek, ahol kizárólag csak paradicsomot termelnek vagy kizárólag tyúkokat nevelnek,

Szállítványozó mint fuvarozó. A kir. Curia a közelmúlt napokban abban a kérdésben, hogy a szállítványozó igénybe veheti-e a fuvarozónak a keresk. törv. 398. szakaszában megállapított felelősségmentességet, ha a szállítványi ügyletben a fuvarozást maga teljesíti, egy igen figyelemreméltó határozatot hozott. Egy adott esetben ugyanis a szállítványozó a neki Budapestről Fiuméba leendő szállítás végett átadott podgyászok közül egy darabot nem szállított el, mert az embereinek a kezén még a vasútra való feladása előtt elveszett. Az elveszett podgyászdarabban becsomagolt volt ezüstnemű értékének megtérítése iránti kereset ellen azzal védekezett, hogy ő kérdéses podgyászt a megbízó lakásáról a vasútra maga fuvarozván és így őt e részben a fuvarozó jogai és kötelességei illetvén és terhelvén, minthogy a megbízó ezt vele nem közölte, hogy a podgyászba a drágaságok alá eső ezüstnemű van becsomagolva, ezért az elveszett ezüstneműért őt a keresk. törv. 398. szakaszának második bekezdése szerint felelősség nem terheli. A Curia azonban ezt a védekezést nem találta alaposnak és a szállítványozó kártérítési felelősségét megállapította, abból a helyes jogi felfogásból indulva ki, hogy az a körülmény, hogy a szállítványozó a kérdéses podgyászt a megbízó lakásáról a vasútra maga fuvarozta, nem szünteti meg az ő szállítványozói minőségét.

Felelős szerkesztő : Dr. LÁNCZI JENŐ.

Hozzánk érkezett számos kérdezősködésre értesítjük az érdeklődőket, hogy hivatalnokai azon pénztáraknak, amelyek lapunk előfizetői, valamint a munkásegyletek lapunkra (egész vagy félévre) feláron fizethetnek elő.
A kiadóhivatal.